

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Barnavännen, 1905-08

Author: Various
Editor: J. B. Gauffin

Release date: April 7, 2015 [EBook #48657]

Language: Swedish

Credits: Produced by Juliet Sutherland, Keith Edkins and the Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net>

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARNAVÄNNEN, 1905-08 ***

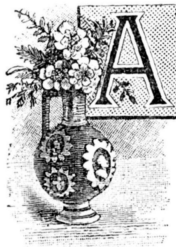
{249}

N:o 31 3 Aug.	Illustrerad Veckotidning för Söndagsskolan och Hemmet. Redaktör: J. B. GAUFFIN, Uppsala.	22 årg. 1905
------------------	--	--------------------

Varning för lättja.

Ord. 6: 6-11.

Arbetsamhet befordrar hälsa och välstånd, hindrar många tillfällen till synd, hjälper oss att motstå onda begärelser och bidrager till tröst och sinnesstyrka under motgången." Så lydde en läxa, som jag längesedan fick lära, då jag ännu satt på skolbänken. Icke blott jag, utan många andra ha i lifvets skola sedan fått bekräftelse härpå.

Salomo hade lärt denna läxa af myrorna. I de varma länderna bygga myrorna stackar, som äro mycket större, än hvad vi äro vana att se. Det är en oerhörd flit och ihärdighet, som myrorna ådagalägga vid detta byggande. Men icke blott det, de ådagalägga ett förstånd och en beräkningsförmåga, hvaraf vi också hafva mycket att lära. I denna byggnad finnes nämligen en hel mängd gångar och rum, afsedda icke blott för myrornas afkomma, utan äfven för deras förråd af föda under vintern. Ty myrorna kunna icke under vintern samla någon föda, därför arbeta de så flitigt om sommaren och söka göra sitt hus så starkt och varmt som möjligt. De egentliga vinterkamrarna äro dock under jorden, där lefva myrorna liksom bien af sitt vinterförråd.

Jag vill nu berätta för eder om en gosse, som hade lagt myrornas lärdom på hjärtat. Han reste från Amerika till London för att söka arbete och kom där till ett stort tryckeri, hvarest han framställde sin begäran. Faktorn såg med förakt på den fattige ynglingen och frågade:

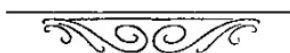
Hur har ni lärt er boktryckerikonsten? Kan ni sätta några rader utan anvisning?

Den unge mannen gick bort till en stilkast, och på ett par minuter hade han uppsatt följande {250} mening: "Natanael sade till honom: Kan något godt komma från Nasaret? Filippus sade till honom: Kom och se!" Faktorn blef så intagen af ynglingens förståndiga utseende, att han gaf honom anställning på tryckeriet. Han var mycket flitig i sitt arbete, men under fritiden var han ej heller sysslolös, ty den använde han till att lära sig språk, historia och matematik. Alltid var han i rätt tid på sin plats, och allt sitt arbete gjorde han väl. Öl och starka drycker smakade han aldrig. Efter ett par år återvände han till Amerika och upprättade där en egen boktryckeriaffär. Han var en kunskapsrik man, som äfven gjort viktiga uppfinningar. Han blef redaktör för en tidning, generalpostmästare för amerikanska kolonierna, medlem af förbundskongressen i Filadelfia. Han hade att tacka Guds välsignelse och sin egen flit för all denna framgång. Han förstod sålunda lärdomen, som myrorna gifva oss: Gå till myran, du late, och se på hennes seder och lär! Hvad var hans namn? *Benjamin Franklin*.

Sedan vi nu sett, huru en amerikansk yngling fått erfara arbetets välsignelse, så gäller det för oss att visa, att svenska gossar och flickor ej vilja vara sämre. Det gäller för dem att lägga grund till ett helt lifs lycka genom gudsfruktan och flitigt arbete. Det gäller att öfvervinna alla svåra läxor i skolan för att sedan kunna öfvervinna dem, som möta oss i lifvet. Det gäller att taga vara på den korta ungdomstiden, då skolarbetet upphört och förberedelser för yrkesfärdighet börjat. Ja, det behöfver sägas till mången: Var icke trög och lat uti det du har för händer. Ty annars kommer det förvisso att gå såsom vår text så varnande säger: "Fattigdomen skall komma öfver dig såsom en röfvare och armodet såsom en väpnad man".

Vi se af myrans exempel att en liten kan göra mycket, om han är flitig. En myra kan endast göra litet i sänder, men på detta sätt gör hon till sist stora ting. Hvem vet, om icke mina små vänner snart kunde genom flit och ihärdighet göra föräldrar glädje och ett älskadt fosterland ovärderlig nytta. Så gjorde två värmlandsgossar, John och Nils Ericsson, och deras väg står öppen för hvarje svensk gosse.

Fr. E.

Strandfyndet.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Länsmannen kastade en blick af förakt på honom.

"Femhundra kronor är bjudet", sade han och vände sig till de församlade, "är det någon, som vill bjuda mer?"

Alla voro tysta.

"Nåväl då, femhundra kronor första gången, femhundra kronor andra och—" han tänkte just tillägga "tredje gången femhundra kronor", då dörren häftigt slogs upp och strandfogden trädde in. Den gode mannen tycktes vara mycket upprörd. Han hade med en enda blick uppfattat, att länsmannen stod i begrepp att slå klubban i bordet.

"Håll!" ropade han med hög röst, "håll, auktionen inställes."

Han gick hastigt fram till auktionsförrättaren och hviskade några ord i hans öra. Denne lyfte upp hufvudet och såg sig omkring. Med ett fint leende sväfvade hans blick bort till herr Sten, som orolig trippade hit och dit. Han ville synbarligen framställa en fråga, hvartill det onödiga uppskofvet skulle tjäna, men länsmannen förekom honom.

Med klar, välljudande stämma sade han: "Jag har ett meddelande att gifva de församlade. Genom ett oförutsedt fall har jag kommit i tillfälle att låta inställa auktionen på änkan Focks {251} stuga, emedan hon nu är i stånd att ändå betala sin fordringsägare. Jag får då bedja de närvarande vara goda och aflägsna sig."

Folket gick därifrån. Länsmannen vinkade åt herr Sten att komma fram till bordet, hvarpå strandfogden bredde ut ett antal sedlar. "Här är betaldt för er fordran", sade han kallt till herr Sten, "vill ni vara god och skriva kvitto, innan ni går hem."

Den stackars änkan, som suttit där förtviflad och försagd, vågade knappt tro på hvad hon såg och hörde. Men nu kom strandfogden fram till henne.

"Kära fru Fock, jag för med mig ett gladt budskap till er", sade han. "För en timme sedan fick jag tillbaka dessa sedlar, som Petter hittade i skeppsvraket, tillika med den underrättelsen, att den rättmätige ägaren till dem ingenstädes stod att finna. Skatten tillhör då enligt lagen upphittaren, och därför skyndade jag hit för att lämna penningarne i edra händer. Största delen har jag nu använt att betala er gamla skuld, och jag hoppas ni godkänner detta. Nu är ni fullkomligt skuldfri, fru Fock, och har ändå en liten summa öfver för kommande behof.—Ni kan tacka den gode Guden, som styrt det så väl för er", tillade den hederlige mannen, i det han räckte änkan och Petter handen till afsked.

Äfven länsmannen riktade några vänliga ord till fru Fock och berömde Petters ärlighet. Den stackars kvinnan kunde icke fatta hvad som händt. Hon stammade ännu fram sitt tack, när herrarne redan lämnat stugan.

Petter stod med ett lyckligt leende bredvid henne. Den oväntade lyckan hade gjort äfven honom stum. Ändtligen fann den präktige gossen ord.

"Käraste mor", utropade han rörd, "nu är det slut med all sorg och all nöd. Tänk, så väl, att fogden kom i rätt tid med penningarne, annars vore vi nu utan tak öfver hufvudet."

Modern nickade. "Ja, vi vilja tacka den gode fadern i himmelen därför", sade hon högtidligt, "han styr allting till det bästa, och ännu få vi erfara sanningen af hans löfte:

"Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig".

(Slut.)

Omaka lekkamrater.

Med teckning.

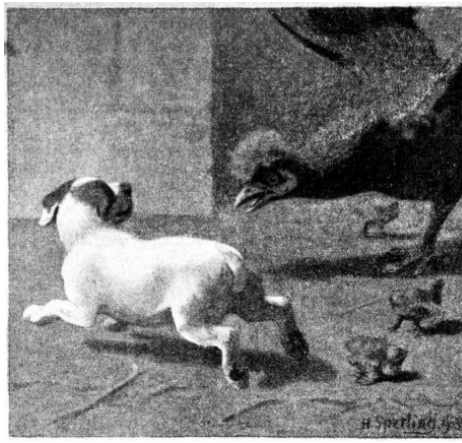
*"Nej, nej du, pass vackert! Gulduniga små
Ej leka med valpar, det bör du förstå.
Och ge dig på språng, och det genast
på stund!
Du eljest skall se, jag är skarp nog i
mund."*

*"Vov, vov! Ja, nog ser jag du
spetsnosig är.
I fyrsprång är bäst ge sig af från det
här.
Jag lekte 'ta fatt' med de lustiga små,
Men skada dem tänkte jag aldrig
uppå."*

*"Nej visst, kan så vara. En klumphans
som du
Förstår ej, hvad omsorg man har
såsom fru,
Förstår ej, att småbarn så varsamt bör
ta's,
I synnerhet släkter af finare ras."*

*"Vov, vov! Jaså, är du af finare, du?
Jag ville dock aldrig dig ha såsom fru.
Men näpna jag fann de gulduniga små.
Och kommer tillbak's—ja, det gör jag
ändå."*

Anna H—m Preinitz.

OMAKA LEKKAMRATER.

För våra allra minsta.

Hvem är hon?

Med teckning.

Hvem jag är! Jo, jag är en liten flicka, som du ser, och Greta heter jag och är mammas lilla hjärtegull. Det har hon sagt många, många gånger, när hon lyft mig upp i sin famn och kysst mig så varmt och godt, som min mamma kan det.

Då har jag känt mig så lycklig, så lycklig öfver att mor älskar mig. Det känns så underligt i hjärtat, det rör sig så därinne, att jag bara vill gråta af glädje. Det finns ingenting i hela världen som gör mig så glad som mors kärlek.

Far han håller också af sin Greta lika mycket som mor. Hans kärlek är mera stark och manlig. Den skall jag lära mig förstå bättre för hvar dag. Och vet du, hvarför far och mor hålla af mig så mycket? Jo, bara för att jag är deras lilla Greta, deras barn och hjärtegull. Det bästa far och mor ägt i sitt hjärta har jag fått, det är jag det. {253}

Och vet du hvarför jag håller af far och mor och är så lycklig? Jo, därför att de äro mina föräldrar och för det jag fått det bästa de ägt i sina hjärtan. Far kan sjunga och spela många vackra sånger, men guldets, det bästa i sångerna, har han gett sin lilla Greta. Därför sjunger det alltid inne i mitt hjärta, när han spelar och sjunger, och när jag blir stor, skall jag sjunga lika vackra sånger som han och ännu vackrare. Dem skall jag sedan sjunga för far och mor, och jag skall älska dem mycket och aldrig öfverge dem så länge de lefva, och sedan får jag sjunga ännu vackrare för dem i Guds himmel.

Se, nu vet du hvem jag är. Jag undrar just, om du känner igen mig och om du är en så lycklig liten flicka, som jag.

Lilla Greta.

En svår uppgift.

Dog minnes jag än, huru jag och mina skolkamrater grubblade öfver lösningen af räkneuppgifterna i S—gs gamla räknelära. I en lång bänk, som räckte tvärs öfver skolsalen—det fanns flera sådana bänkar—och kallades "öfversta bänken" sutto vi en hel rad gossar och flickor på en elfva, tolf år och funderade och försökte. I alla de öfriga bänkarna fanns det en monitör, som hjälpte och rättade, men i vår bänk fanns ingen sådan, hvarken under skrif- eller räknetimmarna. Vi voro ju alla lika långt komna och hade ingenting att lära bort åt kamraterna, ty de kunde ju lika mycket ungefär. Läraren skulle personligen undervisa oss, men han satt i katedern och ville inte bli störd. Det var inte ofta vi vågade oss fram till honom med en fråga. Därför ansträngde vi oss själfva, så det knakade {254} i våra hufvuden, och när en af oss gjort en upptäckt, så hviskades den utefter hela bänken från den ena till den andra. Så lärde vi oss själfva allmänna bråk, det ena talet, det ena räknesättet efter det andra under småtrefliga samspråk och friskt mod. Naturligtvis hade det gått litet fortare och stadigare om vi fått hjälp. Men det lilla vi lärt oss själfva satt så mycket säkrare fast i minnet. Det här som jag skildrat tilldrog sig för en 45 år sedan i en s. k. "lankaster-skola".

Jag kom att tänka på detta, då jag såg den här lilla ensamma tösen sitta med en oskrifven tafla i knät och med räkneboken bredvid sig på golvet. Nu för tiden "stoppas" räknekonsten och alla andra ämnen i barnen och självverksamheten tages litet i anspråk. Men det vill ändå inte gå att följa med för alla. Vi skulle dock vilja säga till den här lillan och alla hennes likar, som inte med ens kunna fatta och förstå räkneuppgifterna: Fäll bara inte modet, det är alls inte så svårt, som det i början ser ut! Håll ut och lär litet om sänder, så ljusnar det snart och då blir man förvånad öfver, huru enkelt det i själfva verket var, det där som syntes vara en så svår uppgift.

J. B. G.

Från slafbojor till frihet.

Af Ad. Hoffmann.

Det var år 1858 någon dag, som icke så noga kan bestämmas, som en liten negergosse föddes i staten Wirginia i Amerika. Svarta människor voro då för tiden i de flesta af Amerikas sydstater helt enkelt sina hvita bröders slafvar. De tillhörde dem liksom kor och hundar eller redskap tillhöra sina ägare, och deras belägenhet var nästan alltid mycket {255} eländig. Den lille Booker—så kallades den lille gossen vid sin födelse—var sina föräldrars tredje barn. Men modern måste ensam uppfostra honom, emedan fadern tillhörde en annan slafägare och arbetade i saltgrufvorna långt bort från de sina.

Det kunde icke heller bli tal om någon verklig uppfostran. Bookers stackars mamma var slafvinna, och ehuru hennes herre icke hörde till de värste, så hade hon det dock svårt nog. I sin lilla koja, som blott var fjorton fot lång och tretton fot bred, måste hon koka mat åt alla slafvarne på plantagen. Och hon hade ingen spis—sådan lyx ansåg man öfverflödigt för en

stackars slafvinna—utan hon fick göra upp eld på bara marken, hvarvid hettan och röken oftast voro alldeles odrägliga. Fönsterna voro små hål i väggen utan glas, där regn och blåst obehindradt trängde in. I ett hörn på en hög af trasor var moderns och de tre barnens lägerplats.

Huru gärna hade icke den stackars slafvinnan velat sörja bättre för sina barn, om hon kunnat! Hon önskade så innerligt, att de fått lära något—att *hon* kunnat åtminstone lära dem att vara arbetsamma och renliga, men det var omöjligt. Då för tiden var det vid strängt straff förbjudet för negrer att lära sig läsa eller skriva.

Något familjelif fanns det egentligen icke ibland dem; aldrig sutto de tillsammans omkring bordet vid måltiderna, utan om de stackars små svarta bytingarna blefvo alltför hungriga, så att de gräto efter mat, kastade man åt dem en bit alldeles som åt hundar.

De små barnen, som ej ännu kunde arbeta, tillbragte dagen med att krypa omkring på alla fyra, så att folket snafvade öfver dem och därvid ofta trakterade dem med en spark. Voro de icke kraftiga nog för att tåla vid ett sådant lefnadssätt, så fingo de dö, och ingen människa frågade efter dem utom deras föräldrar, för hvilka deras små voro lika kära som de hvita barnen för deras far och mor. Men dessa stackars svarta slafvar hade ej mycken tid att sörja; de måste från tidigt på morgonen till sena aftonen arbeta hårdt och träget. Och så snart barnens lemmar vuxit till något, gick det för dem som för deras föräldrar.

Mången gång när de små tumlade om vid någon bomullsplantering eller lekte med en träbit och några stenar—riktiga leksaker ägde de aldrig—sågs där någon främmande man, som uppmärksam betraktade dem. Följande dag hade vanligen barnskaran, som nyss så muntert lekte i solskenet, krympt tillsammans rätt betydligt.

"Hvar är Billy och Bob och Willie, mamma?" kunde då något annat litet negerbarn fråga sin mor.

Denna svarade sakta med en rysning, i det hon gaf den lille frågaren en hastig smekning: "Farit till Georgia eller till södern".

Vidare förklaringar gäfvos icke, men de förstodo väl svaret, de stackars små negerbarnen. Att blifva såld till Georgia i sydstaterna var detsamma som att få arbeta under tropikernas brännande sol, där slafvarnes lott var mycket hårdare och deras lif icke mera värdt än ett skott krut.

Några dagar efter dessa hemlighetsfulla skilsmässor gingo några af slafvinnorna omkring med förgråtna ögon. Det var de försvunna barnens mödrar. Annars talade ingen därom mera.

Men äfven på deras födelseort fingo barnen så fort som möjligt arbeta strängt. Booker, vår lille vän, måste mycket ofta föra säd till kvarnen—en stor säck kastades upp på hästryggen.

"Nu går du så raskt du kan och skyndar dig hem, förstår du", så lydde den stränga befallning han fick.

Lydigt fattade gossen hästen vid tygeln, glad och stolt öfver sitt uppdrag. "Snart skall jag vara en man", sade han för sig själf, "eftersom redan en häst och en säck med säd anförtrös åt mig."

Men ack, den fröjden varade icke länge. Vid ett gropigt ställe på vägen snafvade hästen och —pang—där låg säcken på marken. Med användande af alla sina krafter försökte den lille {256} mannen att lyfta upp sin börda på hästen. Men det lyckades honom icke—säden vägde två gånger så mycket som han.

Hvad var nu att göra? Det blef intet annat öfrigt än att vänta, till dess någon kom och gick vägen fram ifall denne ville vara så god och hjälpa honom upp med säcken. Det var dock ej många, som vandrade denna väg, och så måste Booker vänta länge, länge, flera timmar, snyftande af ångest, tills äntligen en barmhärtig vandrare uppenbarade sig på olycksplatsen och befriade honom ur hans nöd. Att han fick stryk när han kom hem och hade dröjt så länge, förstås af sig själf. Så blefvo dessa vandringar, som Booker måste företaga allena, för honom till förfärliga kval.

Men en stor glädje hade Booker redan då. Han fick ofta följa med sin husbondes små flickor till skolan och bära deras böcker. Vid dörren böjde han sig framåt och såg små gossar och flickor, som sutto på skolbänkarne och läste. De lyckliga! Att få gå i skolan eller komma i paradiset, det betydde detsamma för Booker.

En dag kort före solens uppgång väcktes den lille gossen af en högljudd bön, som hans mor framstötte, där hon låg på knä framför sin bädd. Om också läsning och skrifning var förbjuden för negrerna, så kunde dock ingen hindra dem att bedja. Och det bads mycket och innerligt till Gud bland dessa olyckliga slafvar. Gudstjänster och bönemöten hade de också om söndagarna, och äfven om hvardagskvällarna, sedan de slutat sitt ansträngande arbete, hördes bön och sång från slafvarnes eländiga kojor. Och om också deras svarta predikanter själfva ej kunde läsa eller tala riktig engelska, så voro de dock för det mesta uppriktiga, ödmjuka kristna och förträffliga talare. Det rådde för öfrigt mycken fromhet bland slafvarna.

När Booker denna morgon väcktes af sin moders bön, lyssnade han ifrigt och förnam ungefär dessa ord, som åtföljdes af suckar och tårar: "O, Gud, gif nordstaternas härar seger och mina barn friheten!"

På detta sätt hörde gossen första gången talas om kriget, som brutit ut mellan nord- och sydstaterna och på hvars utgång fyra millioner slafvars öde berodde. Hvilken ofattbar tanke! Att varda fri, icke slaf längre, icke mer tillhöra någon herre utan få vara sin egen herre—borgare i någon liten stad—erhålla familjenamn—få skrifva in sina barns födelse- och dödsdagar liksom de hvita—och icke mer behöfva stå och se på huru de kära små obarmhärtigt rycktes ifrån dem och såldes långt, långt bort! Underbara, saliga hopp!

Man kan förstå den oerhörda spänning, som denna tid härskade ibland de svarta, och dock fingo de icke gifva den luft. Underrättelser om kriget meddelades dem naturligtvis aldrig, i synnerhet sedan sydstaterna, som ju stredo för slafveriets bibehållande, förlorade den ena drabbningen efter den andra. Men slafvarna visste om detta ändå utan tidningar och telegrafiska meddelanden. Det är ett klokt folk, de svarta, de hade inrättat en slags apparat, som de kallade vinbergstelegraf. Med tillhjälp af vinrankor, blad och blommor berättade hvarje slaf, som lyckats uppsnappa någon underrättelse antingen vid middagsbordet eller på väg till staden, för sina vänner och olyckskamrater nyheter, fulla af hopp om befrielse.

(Forts.)

Bibelläsning

eller hvad står det i nästa söndags text?

Veckan 7-13 Aug. 1905.

M. 7. Hezekiel 36: 25-30. **Ett nytt hjärta och en ny ande.**

T. 8. v. 25. *Gud vill rena oss från synd,*

O. 9. v. 26. *han lofvar ett nytt hjärta,*

T. 10. v. 27. *han lofvar sin Helige Ande,*

F. 11. v. 28. *han lofvar ett land och att vi få vara hans folk.*

L. 12. v. 29. *Herren välsignar jämväl den fromme med markens gröda,*

S. 13. v. 30. *och med trädgårdens frukt.*

Söndagsskoltext för den 13 Aug.

Hez. 36: 25-28.

Minnesvers: Rom. 8: 6. Ty köttets sinne är död, men Andens sinne är lif och frid.

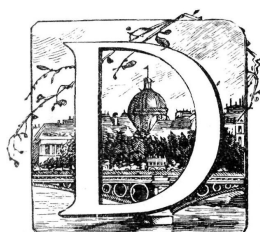
N:o 32
10 Aug.

Illustrerad Veckotidning för
Söndagsskolan och Hemmet.
Redaktör: J. B. GAUFFIN, Uppsala.

22
årg.
1905

Ett nytt hjärta och en ny ande.

Hes. 36: 25-28.

u har sett ett barn vara elakt och styggt, du har sett det skrika och gråta i vredesmod, du har sett det vara olydigt och trotsigt, eller du har kanske själf varit frestad till dessa eller andra synder. Då har du också sett något af det gamla, onda, syndiga människohjärta, som vi alla äga af naturen.

På det att vi skola blifva rena ifrån sådana synder och blifva goda barn, som Gud kan se ned på med välbehag, lofvar oss Herren ett nytt hjärta och en ny ande. Men detta nya sinnelag få vi icke, utan att vi själfva börja längta därefter och varmt bedja Gud därom.

Denna längtan kan nu börja i vårt inre af många skilda orsaker. Den ene kan under en svår sjukdom börja inse, huru ovärdigt det är att lefva i synden skild från Gud. Den andre kan genom fruktan för Guds misshag och dom börja längta efter att få ett nytt, fromt och gudfruktigt sinnelag. På många olika vägar för Gud oss till förnuft och besinning.

I fattigdom, förskjutenhet och elände i främmande land började den förlorade sonen längta efter att blifva en ny människa. Han besinnade sig. Många barn behöfva följa hans exempel, ja, alla som gått bort från Gud. Han stod upp och gick till sin fader. Så behöfva vi alla göra, och liksom han behöfva vi bedja om förlåtelse och rening.

Men just då slutas vi i Guds kärleks sköte.

{258}

Vi blifva klädda i den yppersta skruden, vi få ett nytt hjärta och en ny ande, vi få ring och skor till tecken på barnskap hos Gud och att vi nu vilja gå på Guds vägar.

Den som har ett sådant sinne, han är ett Guds barn i sanning; han är lycklig och glad i Guds gemenskap och har ljusa utsikter för det kommande lifvet här på jorden och för det eviga lifvet. Ty sådana Guds barn och vänner lofvar Herren ett härligt land. Detta löfte innefattar i sig först och främst himmelsk välsignelse för detta lifvet, men det innefattar jämväl ett löfte, som sträcker sig bortom jordelivets slut. Där bortom tidens gränser väntar Guds folk ett saligt land, ett land af idel ljus och frid och glädje.

Till det landet får du, liten, gå med gudsförtröstan i hjärtat och ledd af din himmelske faders hand. Ty dem han fått gifva ett nytt hjärta och en ny ande, till dem säger han: "*Jag skall vara hans Gud*".

Detta löfte innesluter så mycket stort och härligt, att vi hafva mycket svårt att fatta det. Det är som om Gud vill säga därmed till sitt barn: När du känner dig svag och stapplande, stöd dig då vid min starka hand, när du känner dig syndig och bristfull, då vill jag förlåta och hela, när du gråter och är fridlös, så vill jag torka dina tårar och trösta dig, när du känner dig sjuk och svag, så är jag din hälsa och starkhet, när du känner döden nalkas, då är jag ditt lif, ja, jag är ditt allt, ty jag skall vara din Gud.

Aftonstämning.

Med teckning.

*Säg, har du märkt, när det mot kvällen
lider,
Hur drömande och tyst det blir
omsider?
Det är, som både jorden aftonbön
Och blefve under bönen himmelskt
skön.*

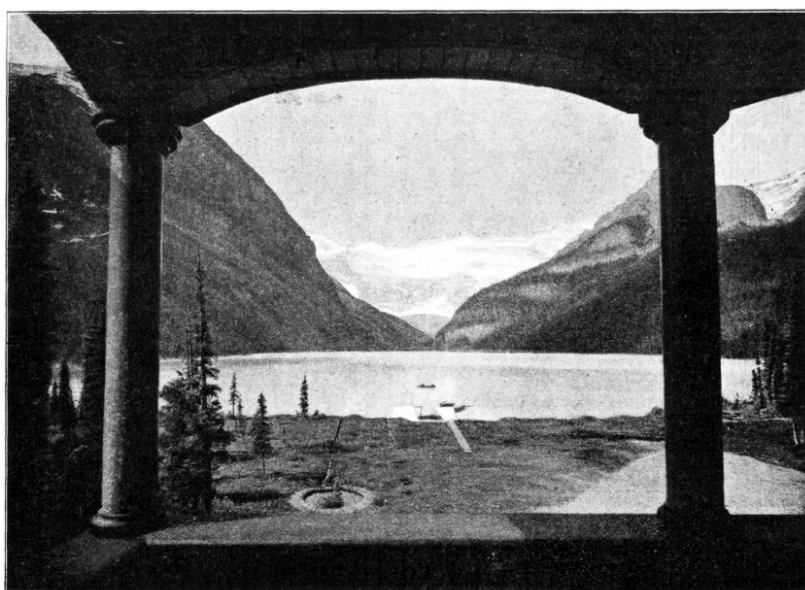
*Då tystna vindarna, då domnar bruset,
Och stillnad våg kan spegla
aftonljuset.
När jorden stilla beder inför Gud,
Då klädes hon i himmelsk
skönhetskrud.*

* * *

*O stillhet, underbara stillhet, stanna!
Tryck skönhetsstämpeln på min trötta
panna!
Och hviska, att, om kampens dag är
svår,
En stilla, solljus afton återstår,*

*En stilla afton, då Guds klarhet breder
Sig öfver själ, som inför Herren beder,
Och allt det skarpa, hårda jämnas ut,
Och det blir stilla, aftonljus till slut.*

Anna H—m Preinitz.

AFTONSTÄMNING.

Svenska bilder.

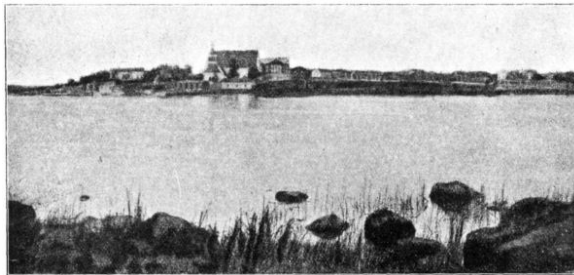
Från Norrbottens län. Kalix.

Det var själfva midsommaraftonen 1905 vi med den lilla hjulångaren Haparanda anlände till Neder Kalix kyrkoby vid tiotiden på kvällen, och här började redan den rad af öfverraskningar, som sedan följde oss under den månadslånga färden i dessa midnattssolens bygder.

{260}

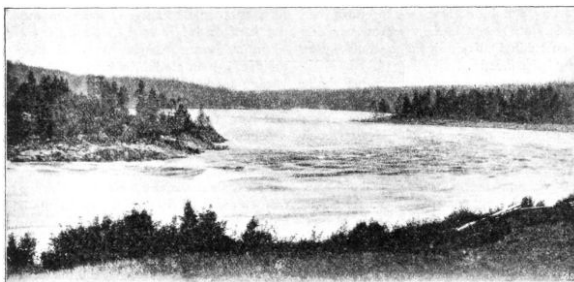

KALIX.

KALIX KYRKA.

När vi sydsvenskar läsa om Lappland och Västerbotten eller på kartan betrakta dessa våra två nordligaste landskap, se vi sjöar och floder och järnvägar och ett och annat ortnamn på de stora vidderna och tänka då, att här finnes bara obygdar, träsk, mossar, lappkåtor med smått lappfolk i underliga kläder och med sina långhornade renar. I öfrigt ha vi en ganska barnslig och dunkel föreställning om dessa trakter. Vi ha alls ingen aning om att här finnas en mängd vackra städer och stora, folkrika byar och samhällen, hvars invånare äro svenskar såsom vi och lefva ungefär samma lif som vi, odla en rik och bördig jord, drifva handel och köpenskap, idka handtverk och bergsbruk samt bygga sig präktiga bostäder i en natur, som än är leende och mild, än storartadt skön, än vild och ogästvänlig, men nästan alltid vacker. {261} Jag har rest genom en del af dessa bygder med öppna ögon och pennan i hand, och nu är det min mening att taga alla Barnavännens läsare med mig och i ord och bild söka visa eder hvad jag sett och hört och lära eder känna det goda, gästvänliga folket däruppe.

KALIX ÄLF.

KALIX. Privata läroverkets elever på dess lekplan.

Redan vid Kalixälfvens mynning förvånades man öfver den rika växtligheten. På en ö vid inloppet låg Nordanskärs badort, väl den nordligaste på jorden, invuxen i präktiga björk- och furudungar. Inkomna i själfva älfven påmindes vi lifligt om Stockholms skärgård. På dess södra strand lågo slottslika villor och gårdar inbäddade i löf och grönska. Och på den norra {262} jämväl en rad af villor, hus och gårdar omgifna af furuskog och björk i vacker förening, och slutpunkten i den härliga taflan var den på en udde i älfven liggande Kalix kyrka och "kyrkstaden".

Här stannade vår ångbåt, och här skulle vår missionsverksamhet börja. Vi möttes af vänner och till och med bekanta. Våra vänner sedan många år John Hedberg och hans fru, som en tid varit Uppsalabor, hälsade oss jämte andra välkomna, och så togos vi omhänder af våra respektive värdar. Vår värd var patron P. A. Svanberg, som på egen ångbåt förde oss till sitt hem Filipborg, en af de förr nämnda slottslika, flaggprydda villorna på älfvens södra strand. Här fingo vi nu hvila ut i ett gästfritt och godt hem efter den tre dagars långa resan från Uppsala, och här fingo vi se det sköna skådespelet af en natt utan skymning. När vi klockan *half ett* gingo till hvila, måste vi med rullgardinen söka stänga ute den strålande morgonsolen.

Följande dag som var midsommardagen, stod Kalix floddal som en fager brud smyckad till högtids. Björk och al och rönn voro fullöfvade. Hägg och rönn blommade. Ångarna prunkade i alnshögt gräs, det var annat det än Upplands och dess skärgårds brunbrända tegar. I Filipborgs köksträdgård voro växterna af en sådan frodighet, att jag väl aldrig sett maken, och dock hade vi blott sju mil till polcirkeln.

Så följdes vi åt öfver älfven vi och vårt värdfolk för att komma till Kalix missionshus, där möten skulle hållas under helgen. Distriktföreståndaren Säfström från Boden, jag och missionär Walldén, som under hela resan höllo troget tillsammans, predikade på förmiddagen, Gullberg från Luleå och Walldén på eftermiddagen. Mycket folk hade samlats från Kalix, Öfver Kalix, Haparanda och Luleå. Det var en ljuflig S:t Hans dag omkring Herrens ord.

På söndagen talade jag till söndagsskolans barn. Det hade kommit en rätt stor skara, och det kändes riktigt ljufligt att tala och att sjunga för dem, och de sågo också glada ut på "Barnavännens farbror". Måtte Jesus själf, den himmelske barnavännen, få i rikt mått välsigna små och stora i det kära Kalix!

På midsommardagen voro vi alla på middag i John Hedbergs hem och här kom värden med strålande min och visade oss ett rågstånd, som var af nästan manshöjd. Det var från hans egen åker. På söndagsmiddagen voro vi alla på middag å Filipborg. Från den öfre verandan här hade vi en den skönaste utsikt öfver älfven och dess vackra stränder, öfver byar och gårdar och öfver kyrkstaden med sin gamla kyrka och klockstapel samt öfver skogklädda berg i fjärran.

Trakten kring Kalix kyrka och omkring älfmynningen är mycket tätt befolkad. Här finnes icke blott folkskola utan jämväl en talrikt besökt privatskola eller ett läroverk för gossar och flickor. Den har ett härligt läge på den höga älfbrinken å norra stranden. Frisk luft mättad med doften af nysprucket björklöf och tallbarr tränger in till de små genom de höga öppna fönstren under vår och försommar, och i denna härliga luft få de leka ute under fristunderna. Men när vintern kommer då är här vinter på rama allvaret med meterhöga snödrifvor och det härligaste skidföre. Då förstå ni att leken ser ut på ett helt annat sätt än å vår här bredvid stående teckning. Jag hälsade på lärarinnorna. De voro så förtjusta i sina gossar och flickor, och det var ju jag också, förstå I. Ty många af barnen hade jag framför mig på barnmötet.

På söndagskvällen låg åter den lilla ångbåten Haparanda vid Kalix brygga. Den skulle nu föra oss till staden af samma namn. När vi sagt farväl till värdfolk och vänner, gingo vi upp att bese Kalix. I närheten ligger ett minnesmärke, som påminner om kriget mellan Sverige och Ryssland 1809. Här utkämpades då en väldig strid mellan svenska ryssar och ryssar och slutade med den skamlösa kapitulationen den 25 mars nämnda år, då general Gripenberg lät narra sig att låta sin armékår nedlägga vapen och att till fienden utlämna alla svenska {263} statens förråd mellan Kalix och Umeå. Svenskarne hade dock stridit som lejon och blefvo ytterst förbittrade öfver kapitulationen. Många krossade sina gevär hellre än att öfverlämna dem till fienden. Här stupade mången både svensk och ryss, och än flere afledo genom fältsjukan. De döde jordades i en gemensam graf i skogsbrynet invid landsvägen. På denna plats har Kalix kommun rest en minnessten och på den ristat: "*Här dela samma bädd fiende och vän från Ryska kriget 1809. †. 1885 restes värden*". Senare har platsen inhägnats och försetts med hvilosoffor.

Sedan vi återkommit från "ryssgravnen" gingo vi ombord på den lilla men tidsenligt inredda ångbåten, somnade godt och vaknade först, då vi voro ute på det blå, solglittrande Bottenhafvet på väg till Sveriges nordligaste stad vid kusten.

Från slafbojor till frihet.

(Forts. fr. föreg n:r.)

ch en vacker morgon,—en oförgätlig, härlig morgon, då blefvo på en gång alla slafvarne i den stora bomullsplantagen, där Booker lefde, kallade tillsammans. "Ni skola genast samlas utanför herrgårdens stora veranda", hette det.

Där kommo de nu, gubbar och ynglingar, kvinnor och barn—alla—och de stodo där i ljudlös tystnad med klappande hjärtan och ängslig väntan. Den glans, som hos negern ersätter våra friska, röda kinder, hade vikit bort ur de oroliga ansiktena och lämnat rum för en blek, matt färg. Några af de små barnen, ängsliga öfver den ovanliga tystnaden, voro nära att gråta.

"Tyst, tyst!" förmanade dem mödrarna.

Plötsligt trädde ägaren till godset ut på verandan, åtföljd af ett ombud från regeringen. Han såg mycket nedslagen ut. Ty för honom betydde negrernas frigifvande hans fullständiga ruin.

En skrifvelse från regeringen lästes upp, och sedan talade den forne husbonden några korta ord:

"Ni äro fria, alldeles fria", sade han. "Från i dag äro ni blott skyldiga att aflägga räakenskap för Gud, för ert fosterland och edert samvete. Farväl!"

Knappt hade dessa ord förklingat, förrän en obeskriflig rörelse uppstod bland de svarta. De skreko, de gråto och jublade, de omfamnade hvarandra. De föllo på sina ansikten och snyftade högt. För några ögonblick sedan voro de slafvar—nu voro de fria medborgare i ett fritt land!

Det var en obeskriflig anblick.

Äfven Bookers mor hade hjärtligt kysst sina tre små. "Nu resa vi till far", hviskade hon till dem. Hon hade i flera år varit skild från sin make—han var slaf, hon slafvinna, skilda från hvarandra hundratals mil.

Många af negrerna beslöto sig för att stanna som arbetare på plantagen, och detta antogs med glädje af deras husbonde, ty denne, som nu fick betala en liten lön till hvar och en af dem, såg sig därigenom i stånd att fortsätta med sin bomullsplantering, hvilken var hans enda inkomstkälla.

Några familjer utvandrade, däribland också Bookers moder med sina barn. De hade lastat alla sina tillhörigheter på en liten dragkärra, hvilken de omväxlande sköto, medan de andra marscherade bredvid. Blott den lille Booker, som var liten och vek, fick ibland, då tröttheten alldeles öfverväldigade honom, sätta sig ofvanpå kärran och åka ett stycke. Om nätterna sofvo de vanligtvis i öfvergifna negerhyddor, hvilka efter befrielsen funnos i stort antal.

En kväll, när Bookers mamma gjort upp eld i en sådan hydda för att tillreda kvällsmaten, föll {264} en stor orm ner från eldstaden, till barnens stora förskräckelse. Men modern hade sinnesnärvaro nog att med sin träsko trampa sönder hans hufvud.

Och dock—trots resans besvärligheter hade aldrig världen synt dem så skön som nu. Himmeln var mera blå, solen mera strålande än vanligt, menade de. Blommorna doftade så ljuflikt, och trädens kronor tycktes dem hviska det enda ordet: "Frihet! frihet!"

Kort efter sedan den lilla familjen lyckligt kommit fram till Malden, så hette den plats, där fadern arbetade i saltgrufvorna, förfärdigade mor de första hufvudbonaderna åt sina kära små. Det var naturligtvis en stor glädje, ty såsom slafvar fingo de aldrig hafva hufvudet betäckt. Vid samma tid lät också regeringen kungöra, att negrerna skulle få välja familjenamn. Listor med olika namn sändes till dem; nu skulle de få välja något af dessa. Namnet Washington, den mannens namn, som befriat förenta staterna från Englands

öfverhöghet, stod också där.

När lille Booker hörde detta, blef han ifrig. "Pappa, mamma", sade han, "låt oss få heta Washington—ack gör det!"

Föräldrarna biföllo villigt, och så fanns det då ännu en familj med namnet Washington i landet.

Men de så plötsligt frigifna negrerna i Amerika hade det ej så lätt till en början. Tanklösa, okunniga barn, såsom de flesta af dem voro, hade de aldrig lärt känna lifvets verkliga ansvar. Och nu måste de på en gång föra ett själfständigt lif, de skulle vara fria medborgare, omsorgsfulla familjefäder, men det föll sig mycket svårt för dem. Och så härskade mycken nedslagenhet, mycken fattigdom och många gäckade förhoppningar ibland dem. Ja, saltgrufvorna vid Malden voro för många ibland dem en mycket mera hopplös plats än de förra bomullsplantagerna. Det var svårt för dem att förtjäna det dagliga brödet, och äfven barnen måste bära sin del af bördan.

(Forts.)

Brefväxling med de små.

Prisuppgift n:r 2.

nab, ne, par, de, bos, li, on, a, ad, pep, sten, les, e, ri, pli, ri, o, o, nau, a.

Af ofvan anförda stafvelser, skola bildas åtta ord. Dessa äro:

1. En stad i Grekland.
2. En stjärnbild.
3. En öfverstepräst.
4. En ö i Ägäiska hafvet.
5. Ett nordsjöbad.
6. En krydda.
7. Namnet på en kvinna ur Greklands mytologi.
8. En biflod till Donau.

Om dessa ord ställas under hvarandra i ofvan bestämda följd, bilda deras begynnelsebokstäfver lästa nedifrån uppåt namnet på en af Europas store eröfrare; slutbokstäfverna lästa likaledes nedifrån uppåt, bilda namnet på en liten historisk ort.

Prisuppgift n:r 3.

Väl tusende gånger jag lånat mitt
namn
Åt konstnärers drömmande skara.
Om bort ur det namnet och just ur
dess midt
Du tager två bokstäfver bara,
Då får du ett namn på ett underbart
bröd
Som frälsat mång tusen från
hungrens död.
Hvad månede för *två namn* det vara?

Bibelläsning

eller hvad står det i nästa söndags text?

Veckan 14-20 Aug. 1905.

M. 14. Upp. 3: 14-22. *Varningsord till den ljumme.*

T. 15. v. 14-16. *Jesus hotar att skilja den ljumme från sig.*

O. 16. v. 17. *Den ljumme tycker sig vara rik, han ser icke sin uselhet.*

T. 17. v. 18. *Den ljumme måste till Jesus för att frälsas på nytt.*

F. 18 v. 19. *Han har eljes att vänta dom och straff.*

L. 19. v. 20. *Jesus står utanför hjärtedörren och klappar.*

S. 20. v. 21-22. *Den som öfvervinner ljumhet och all synd, skall krönas med lifvets krona.*

Söndagsskoltext för den 20 Aug.

Uppenb. 3: 14-22.

Minnesvers: Gal. 6: 3. Ty om någon tycker sig något vara, ändock han intet är, så bedrager han sig själf.

{265}

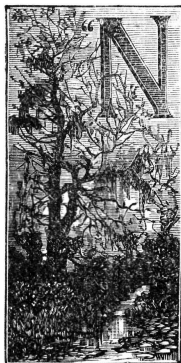
N:o 33
17 Aug.

Illustrerad Veckotidning för
Söndagsskolan och Hemmet.
Redaktör: J. B. GAUFFIN, Uppsala.

22
årg.
1905

Varningsord till den ljumme.

Upp. 3: 14-22.

är Guds öga skådar ned på jorden och ser människorna här nere, då ser han en syn, som väl månde smärta honom. Han ser så många, många människor, som väl taga emot hans gåfvor och åtnjuta hans fadersomsorger, men det oakadt äro kalla och ligkiltiga för honom själf. Aldrig går en tacksägelse eller ett lof från deras hjärtan upp till honom, den kärleksrike förbarmaren. Aldrig fråga de efter hans vilja utan följa blott driften af sina egna begärelser. Aldrig fråga de efter den frälsare, han sändt dem, utan de fika i stället efter hvad denna jorden tillhör. De söka glömma det eviga och det himmelska, glömma att sörja för sina odödliga själar och fråga bara efter hvad de skola äta och dricka samt kläda och roa sig med. De äro kalla, ja, iskalla för Gud och den han har sändt, Jesus Kristus.

Men han får också se ett annat slag människor, som under sin barndom och sin ungdom älskade sin frälsare varmt, men så småningom börjat kallna i sin kärlek till honom och fattat kärlek till denna världen. De vilja ännu höra Gud till, men de hafva blifvit ljumma i sin kärlek till honom, de hafva blifvit ljumma i ordets betraktande, ljumma i sina böner, ljumma i arbetet för Herren och hans verk på jorden, ljumma i striden mot synden, ljumma i sin kärlek till sina bröder. Detta är någonting förfärligt. Måtte ingen af Barnavännens läsare vara eller blifva en sådan ljum själ! Ty frälsaren hotar den ljumme med att kasta bort honom {266} såsom en oduglig sten i den himmelska tempelbyggnaden.

Men den himmelske fadern ser jämväl en liten skara, som älskar honom varmt och innerligt och ofta om dagarna tackar honom för hans stora nåd och godhet mot dem. Dessa barn hafva känt sin egen fattigdom, sin svaghet och sin synd. De hafva ingen berömmelse i sig själfva utan hela sin berömmelse i frälsaren, som förlåtit dem deras synd och klädt dem i försoningens hvita kläder.

Nu ligger där makt uppå, att vi pröfva oss inför Guds ögon, så att det blir oss klart om vi höra till de kalla, de ljumma eller de varma. Höra vi till de kalla, då behöfver en hel omskapelse ske, så att Gud får gifva oss ett nytt hjärta och ett nytt sinne. Höra vi till de ljumma, så behöfva vi förnyas, och frälsaren råder oss att komma honom närmare, så att han får upplysa oss om vår fattigdom och vår nakenhet, ja, så att vi må få våra ögon öppnade genom att vardas smorda med ögonsalfva. Då skola vi sedan se, hvad som är synd och villa, hvad som för bort från Gud och hvad som för oss närmare honom. Då skola vi snart vardas frälsta från både köld och ljumhet och i stället vardas Guds varma, glada och lyckliga barn.

Men om vi höra till de varma, så bör det vara oss angeläget att bland tidens mångahanda röster söka lyssna till Jesu röst och följa den och gå dit han vill kalla oss. Det bör vara vår innerliga önskan att städse hålla hjärtats dörrar öppna för Jesus, så att han aldrig behöfver stå därutanför och klappa, utan att han bor hos oss genom sin helige Ande och att han hjälper oss att varda segervinnare, som en gång med honom få sitta på faderns tron och regera såsom konungar i lif.

Herren hjälpe oss alla till detta härliga mål!

J. B. G.

Att dikta sagor.

Med teckning.

*"Det går så långsamt att läsa än.
Du får själf se, kära bror,
Att fast man lärt sig, så kanske
det
Går ej så lätt, som man tror.
Men taflor tala så bra ändå,
Och sagor själf kan man hitta på.*

*Jag tycker vi ska försöka nu.
Tänk, om vi kunde ändå
För mamma sedan berätta, du,
En saga vi hittat på!"
"Ja visst", sad' Kalle, "men börja
nu!"
"Tyst, tyst!" sad' Anna, "jag
tänker ju."*

*Och sagan? Ja, jag så väl förstår
Du velat lyssna till den.
Men gör som Anna och Kalle, du,
Försök själf dikta dig en!
Då kan man få den, just som man
vill,
Och mamma lyssnar se'n gärna
till.*

Anna H—m Preinitz.

ATT DIKTA SAGOR.

Svenska bilder.

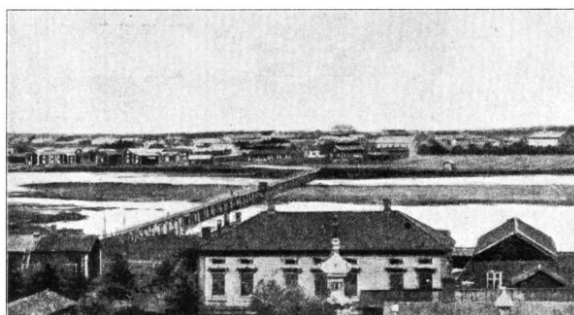
{268}

Från Norrbottens län. Haparanda.

Med fyra teckningar.

HAPARANDA FRÅN HAMNEN.

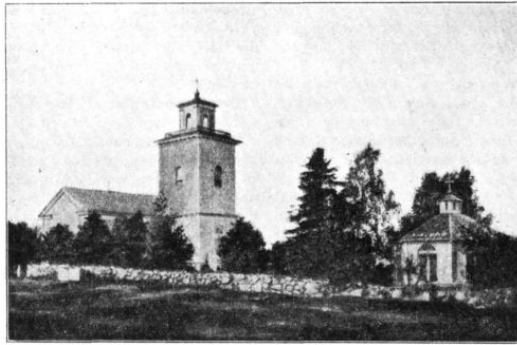

HAPARANDA SEDT FRÅN TORNEÅ.

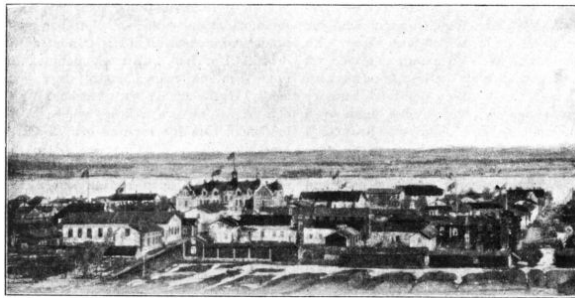
När vi vaknade, sken solen klart, hafvet var så vackert, som det är en varm sommardag, när vågorna icke äro så stora, att båten rullar, utan man kan få kalla dem lekande, glittrande böljor. Båten gick nästan hela tiden inom skärs, öar och stränder voro skogklädda och sällan syntes en by eller en människoboning. Seskarön, den största af skärgårdens öar är dock odlad och bebyggd och här hafva många haparandabor sina sommarvillor. På fastlandet 11 kilometer från Haparanda ligger "staden" Salmis. Orten har sin betydelse såsom hamnplats för Haparanda. Större ångare kunna här lägga till. Här ligger Salmis nu nedlagda sågverk, som på sin tid gaf trakten lif och rörelse. Finlands kust

{269}

har länge varit synlig för oss. De båda landen närma sig hastigt hvarandra, vattnet blir så grundt, att blott fyra fot djupgående ångare här kunna taga sig fram. Vi äro nu i Bottniska vikens innersta hörn. På finska sidan ligga flera stora sågverk i en rad, det största Røyttä, som på samma gång är hamnplats för den finska staden Torneå.

HAPARANDA KYRKA.

HAPARANDA, med stadshuset i midten till vänster.

Vi ha nu kommit in i Torne älf. På finska sidan är stranden tätt bebyggd och på den vackra {270} Björkönen ligger finska Nedertorneå församlings kyrka, som uppbyggdes strax innan Finland skildes från Sverige 1809. Kyrkan är af sten, ståtlig och vacker och synes från sin höjd långt ut på hafvet.

Äfven på svenska sidan börjar nu stranden blifva bebyggd. Ångaren gör en svängning åt vänster och med ens se vi en liten stad ligga framför oss i solljuset, med sina låga, målade hus inbäddade i yppiga rönn- och björkdungar. I solgasset på hamnkajen väntade oss många Herrens vänner, bland dem predikanten Josefsson, som under vår vistelse i staden blef vår värd och ledsagare.

Haparanda, Sveriges nordligaste stad vid kusten, är visserligen liten men välbyggd. Gatorna äro breda och väl underhållna, utan stenläggning, men släta, fasta och väl sopade. Lyktstolparna stå midt på gatan, men på ömse sidor om dem är det godt utrymme för åkande och gående. Nu vid midsommartiden behöfvas här hvarken ljus af lyktor eller lampor, ty solen skiner hela dygnet om med undantag af ten liten stund, då den likväl lyser på kyrktornet. Missionär Walldén skref hem om dessa ljusa, underbart vackra nätter. En af hans små hade då yttrat: "Då är väl pappa hos Gud, efter det inte är någon natt, där han är". —Äfven den tiden kommer ju en gång. Vi voro visst ännu ej i Guds himmel, men Gud var hos oss i Haparanda, och därför voro våra dagar där underbart ljufliga och mycket dyrbara. Vännerna voro omkring oss med idel kärlek och vänlighet, och vi talade Guds ord ibland efter den nåd Herren gaf. Vi hade barnmöte, ungdomsmöte, missionsstunder och bibelsamtal på eftermiddagarna, på kvällarna och en gång äfven på en förmiddag. Det var dagarna efter midsommar, och vännerna gjorde sig lediga för att vara med.

För att nu nämna något om barnmötet, får jag först och främst säga eder, att gossarna och flickorna alla talade svenska, att de voro mycket uppmärksamma och syntes vilja i hjärtat gömma Guds ord. Inte alla i Haparanda förstå svenska, emedan deras fäder i Tornedalen under många århundraden talat finska. Numera undervisas barnen på svenska i skolorna, hvadan det uppväxande släktet nog så småningom skola blifva svenskar äfven till tungomålet.

Den troende skaran i Haparanda är icke stor, men i den fanns lif och värme, offervillighet och sammanhållning, och därför kunna vi hoppas, att Guds verk där skall gå framåt. De hade en rymlig och bra samlingslokal med god orgel, bostadsrum för predikanten samt ändå några rum att hyra ut. Det låg vackert på sin tomt med trädgård och en väldig flaggstång, från hvilken den blågul svenska fanan bredde ut sig för vinden under de tre dagar vi voro där.

Hvarje gård i Haparanda har sin trädgård med bärbuskar, blommor och köksväxter. Detta

sinne för odling och planteringar förlänar åt hela staden någonting af hemtrefnad och landtlig idyll. Liksom alla norrlandsstäder har också Haparanda skaffat sig ett stort och vackert och mycket för dyrbart stadshus, som vore nästan för stort åt en stad, som hade lika många tiotusental invånare som Haparanda har hundratal. Det har blifvit en modesak däruppe och på många andra orter i vårt land. Hvad är då ett stadshus? Först och främst en grann krog, vidare ett hotell med rum för resande och så till sist innerluter det i allmänhet en större samlingssal och rum för stadsmyndigheternas sammanträden. Men sådana samlingsrum kunde byggas mycket enklare och billigare, så blefve skatterna mycket mindre. Det är godt för enskilda och för hela samhällen att uppträda enkelt och anspråkslöst; det gör lifvet billigt.

Haparanda kyrka ligger ett stycke från själfva staden på en dominerande höjd, en väldig sandås, som väl för årtusenden sedan utgjorde Torneälvens ena flodbädd. Själfva kyrkan är byggd af trä, ljus och rymlig och är från midten af 1820-talet. Präktiga metall-ljuskronor {271} hängde ned från taket. De voro gåfvor af fromsinta människor, som på detta sätt velat visa sitt intresse för menighetens församlingshus. Kyrkogården var välordnad trots den lösa, djupa sanden, grafvarna många och prydliga och här läste vi namn på hänsöfne medvandrarare, hvilkas namn vi känna äfven i det öfriga landet. Ett besök på en kyrkogård fyller alltid mitt sinne med den varmaste tacksamhet till Gud för lifvets och hälsans gåfva, men vandringen bland grafvarna manar också till att lefva lifvet rätt enligt Guds vilja.

Från kyrkplatsen har man en vidsträckt utsikt öfver Tornedalen med dess bördiga grässlätter och trefna boningar, öfver städerna Haparanda och Torneå, öfver älven och hafsviken och långt in i Finland.

På en af dagarna blefvo vi af en vän bjudna ut till landet till en by, som bär det finska namnet Mattila. Vägen gick genom bördiga ängar, där gräset nu stod tjockt och frodigt och alnshögt. Det var en välsignelse utan like.

Och likväl skötes åkern och ängen mycket besynnerligt enligt våra begrepp. O, dessa milsvida slätter, som sträcka sig sjutton mil mot norden ända upp till Pajala och ännu längre, med en alnsdjup svartmylla och en sommarsol som gör underverk! Här skulle en af Sveriges kornbodar komma att ligga, om unga, friska krafter, med insikt i ett rationellt jordbruk, blefve ägare till denna bördiga jord. Vid Mattila drucko vi kaffe i en liten trädgård bland blommande syréner och knoppande rosenbuskar, bland löfkojor och astrar och prydnadsbuskar i mängd. Det var ett riktigt litet paradiset den där trädgården i högan nord och något af paradiset himmelsfläktar förnummo vi äfven här omkring Guds ord, och ljufliga aningar om det himmelska hemmets frid och ro förnummo vi, då vi tillsammans sjöngo en af Sions sånger.

(Forts.)

Från slafbojor till frihet.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Sålunda fick nu icke blott den nästan fullvuxne John och system Amanda utan äfven den lille Booker arbeta i saltgrufvorna, där hettan ofta var så plågsam, att man knappt kunde uthärda den.

Dock höllo barnen tappert ut, och isynnerhet Booker klagade nästan aldrig. Han fick stundom därnere under jorden tillfälle att lära sig betydelsen af tal och siffror, och detta var något, som kom hans hjärta att klappa af glädje. Hans fars korg bar numret 18, och detta tal var det första han lärde sig förstå. Efterhand lärde han sig också läsa de andra siffrorna och äfven skriva dem.

Men ack—bokstäfverna! Hur skulle han få tillfälle att lära sig läsa och skriva dem?

"Om jag ändå hade en abcbok!" brukade han hviska till sin mor, när hon om kvällarna sade god natt till honom.

Och en dag, när han åter uttalade denna sitt lifs stora önskan för henne, då log hon. Därpå tog hon fram ur sin klädningsficka en sliten abcbok.

"Jag har kommit i tillfälle att skaffa mig den här, Booker", sade hon, "lär dig nu allt hvad du

kan ur den, mitt kära barn."

Och den lycklige gossen lät icke säga sig detta två gånger. Med stor uthållighet arbetade han för att lära sig bokstäfverna, men då han icke hade någon lärare, så behöfde han månader för att lära sig hvad han under god ledning kunnat inhämta på några timmar.

Någon tid därefter kom till Malden en ung mulatt, som kunde läsa. Så snart negrerna fingo veta detta, prenumererade de på en tidskrift, ur hvilken den unge mannen måste läsa för dem om kvällarne.

Dock—detta kunde ej tillfredsställa den törst efter kunskap, som denna tid fanns hos de {272} stackars negrerna. Sålunda skaffade de sig en lärare. Och då de icke hade medel att betala honom, så stannade han två dagar i hvarje hydda och höll skola. Ingen var för gammal och nästan ingen för ung att deltaga i denna egendomliga undervisning. Fyra à fem års barn lärde sig bokstäfverna tillsammans med sjuttioåriga gubbar. Alla voro uppfyllda af en brinnande önskan att åtminstone en gång få läsa i sin bibel, innan döden kallade dem hädan.

Naturligtvis fanns det ingen ifrigare lärjunge än vår lille Booker. Men det var svårt för honom, ty det var knappt möjligt att eröfra en timme om dagen för skolan, emedan han nu var anställd i en kolgrufva, där arbetet var ännu mera pressande än uti saltgrufvorna. Dock—den gode Guden vakade öfver den lille negergossen, och han visste väl, hvarför denne skulle arbeta här.

En dag, när han arbetade uti en af de djupaste grufvorna, träffades hans öra af några märkvärdiga ord, uttalade af tvenne arbetare, som talade med hvarandra. Booker kröp på alla fyra dit bort, hans pulsar slogo, hans kinder brände, han måste höra, hvad de sade.

"Du säger, att man i Hampton kan få lära så mycket", sade den ene.

"Ja, visst, och så får man också lära sig ett handtverk."

"Hvem har styrt om detta?"

"Det har general Armstrong, sedan han fört kriget till slut. Han fann, att negrerna inte bara behöfde ha sin frihet, utan att de också måste lära sig någonting riktigt. Därför inrättade han i Hampton denna stora skola för dem."

Booker hörde icke mer, men det var nog för honom. I hans själ tändes en brinnande önskan att få komma i denna skola, och han fick ej mera någon ro för den tanken.

Men Hampton låg öfver åttio svenska mil från Malden—huru skulle han kunna komma dit?

Då blef en plats ledig hos generalen, som hade högsta ledningen öfver kolgrufvorna, och ingen anmälde sig till denna plats. "Fru generalskan är så elak", hette det allmänt.

Sålunda blef Booker den ende, som sökte platsen. Och där gick åter ett gammalt ordspråk i uppfyllelse: "goda tjänare göra goda husbönder". Booker kom ganska bra öfverens med sin matmor, och under de två åren han tjänade i generalens hus, lärde han mycket hvad skick och seder beträffade. Om han hade aftnarna lediga, så gick han i skolan eller ock läste han hemma ur sitt "bibliotek".

(Forts.)

Brefväxling med de små.

Prisuppgift n:o 4.

Mina två första stafvelser bilda namnet på en af Jakobs tolf söner. Af min första och min tredje stafvelse får

du tillika namnet på hans moder. Sätter du en bokstaf framför min tredje stafvelse och lägger till min fjärde visar sig en af Herrens profeter, som predikade sinnesändring i konungaborgen. Alla stafvelserna, en, två, tre och fyra bilda namnet på ett af de starkaste djur, som i bibeln nämnes såsom skapadt af Gud.

Bibelläsning

eller hvad står det i nästa söndags text?

Veckan 21-27 Aug. 1905.

M. 21 Upp. 21: 1-7. *Nya himlar och en ny jord.*

T. 22. v. 1. *Den nya himmeln och den nya jorden framträder.*

O. 23. v. 2. *Den nya staden.*

T. 24. v. 3. *Gud bland sitt folk.*

F. 25. v. 4. *Ingen smärta mer.*

L. 26. v. 5-6 *Ingen längtan mer.*

S. 27. v. 7. *Segervinnarne få ärfva allt detta.*

Söndagsskoltext för den 27 Aug.

Uppenb. 21: 1-7.

Minnesvers: Upp. 22: 17. Och Anden och bruden säga: Kom! Och den som hör det, han säge: Kom! Och den som törstar, han komme, och den som vill, han tage lifvets vatten för intet.

{273}

N:o 34
24 Aug.

Illustrerad Veckotidning för
Söndagsskolan och Hemmet.
Redaktör: J. B. GAUFFIN, Uppsala.

24
årg.
1905

Nya himlar och en ny jord.

Upp. 21: 1-7.

i kunna nog i en viss mening tala om barndomens rosegårdar, emedan ju i allmänhet barndomen är människolifvets skönaste, gladaste och mest bekymmerfria tid. Och visst är det sant, att många, många små ha det utsägligt godt i sina föräldrahem. Far och mor söka blåsa bort smärtan från sina barn både i bokstafelig och figurlig mening, och hvem af eder har väl ej fått känna, att mor verkligen torkat bort tårarna från kinden?

Men här finnas också små barn, som tidigt nog få känna smärta och ingen faders- och modershand finnes det som kan hjälpa. Det finnes små, som mist både far och mor, och som hos främmande inte få den kärlek eller finna den förståelse, som hvarje barnahjärta längtar efter. Det finnes många små, som få lida af sjukdom eller kämpa med fattigdom och umbäranden. Dessa små ha redan lärt känna något af

jordens nöd och lidanden och känna en längtan efter en bättre och skönare värld, en ljusare och gladare tillvaro.

Men hur det än är, så glida alla barn snart in i ungdomsåren, och ungdomen står snart mitt inne i lifvets strid. Lifvet här nere ger sällan hvad vi hoppades och drömde i ungdomens vår. {274} Lifvets verkligheter slita sönder ungdomens sköna hägringar och rifva omildt itu de rosenlöjor, hvarmed vi omgäfvade dem.

Så kommer då den tid, när vi börja längta efter något bättre än jorden och världen kan bjuda på. Den tiden kommer, då vi få fälla bittra tårar öfver våra egna synder och öfver oss själfva, och vi börja se oss om efter en frälsare, som kan rena oss från synd och skänka oss frälsning och förlåtelse, renhet och frid.

Då möter oss Herren Jesus Kristus och sträcker sin varma famn emot oss och säger: "Allt det som fattas dig, finner du hos mig. Blif min vän och min lärjunge, jag skall skänka dig af nåd allt, hvad ditt hjärta behöfver och hvad du längtar efter". Den som då lämnar sig helt åt Jesus och blir hans vän och förtrogne, hans lärjunge och efterföljare, hans lilla lamm och hans tjänare, det barnet blir ett lyckligt Guds barn och får i sin själ upptaga något af himmelens härlighet, ljus, frid, renhet och kraft.

Men en Jesu Kristi tjänare, han må vara liten eller stor, ung eller gammal, han får på allvar upptaga kampen mot all synd och all ondska i världen. Han får ock allt mer erfara den stridens nöd och lidande. Och han längtar af allt hjärta efter den nya jord, efter den nya stad, som Herren lofvat de sina, och han söker genom Guds nåd att varda allt mera passande för denna härliga värld.

I denna himmelska nya värld skall Gud vara nära sitt folk i all sin härlighet, som han ock skall skänka och förlåna dem. Där skall ingen smärta vara, ingen tår skall gråtas därinne, ingen skall törsta i ouppfylld längtan, ty Herren själf skall leda oss till lifvets vattenkällor. Vi skola vara heliga och rena, fulla af ungdom och lifskraft såsom den förklarade frälsaren själf, och med honom skola vi regera såsom konungar i lif från evighet till evighet. Då hafva vi vunnit medborgarrätt i den nya himmelen och den nya jorden, som vi vänta efter Guds löfte.

Men vi, små, må bedja Gud om längtan efter denna himmel och efter denna jord, bedja om att aktas värdiga att ingå i dem, när vi en gång skola lämna denna jorden.

J. B. G.

Werners tvåkrona.

Han såg så allvarsam och tankfull ut, lille Werner, där han satt vid det öppna fönstret, genom hvilket en stark doft af nyslagen klöfver och blommande rosor strömmade in. Det var en vacker sommardag. Solen lyste varm och klar från djupblå himmel, fåglarna kvittrade gladt och luften var mättad af blomsterdoft.

Hvad var det väl, som i dag gjorde Werner så tankfull, han som annars brukade vara så glad och munter?

Han var i morse ute i skogen för att plocka linnea åt sin mamma, och då mötte han mor Elsa i Grindstugan, en fattig änka, som han alltid brukade vara god vän med. I dag hade hon sett så bedröfvad ut.

"Hur är det fatt, mor Elsa?" frågade Werner.

"Jo, jag kommer just från byn, och där fick jag bref med underrättelse om att min flicka, Anna, som tjänar i stan, är sjuk och ligger och längtar att jag skall komma till henne. Men se, jag har inga penningar att resa för. Jag har varit klen hela våren och försommaren, så jag har ingenting kunnat förtjäna, och nu har jag bara några öre i portmonnän. Till stationen orkade jag nog gå, men sedan kostar biljetten fram och åter hela två kronor, och hvarifrån {275} skall jag få dem?"

Werner lyssnade med tungt hjärta till mor Elsas berättelse. Han tyckte det var så synd om henne, hon var alltid så snäll mot honom och brukade berätta så mycket vackert för honom. Men hvad skulle han göra? Det var den tanken som gjorde honom så allvarsam.

Två kronor! Tänk, så underligt—det var ju precis den summan, som han fick af morbror Nils på sin födelsedag! Den blanka tvåkronan låg nu på botten af hans sparbössa, och han hade fått löfte af pappa att i nästa vecka få följa med honom till staden och för sin tvåkrona köpa den där roliga boken, som han så länge önskat sig. Tänk, om han nu inte skulle bry sig om boken utan i stället—

Nej, nej, han ville ej tänka den tanken till slut. Han hade ju så länge önskat sig boken, och nu var han så nära att få den—inte kunde han försaka den. Och inte kunde det väl vara orätt att köpa den för sina egna penningar? Ack, om någon annan ville ge mor Elsa respenningar!

Han gick ut i trädgården för att slippa de efterhängsna tankarna, men nej, han kunde ej blifva dem kvitt. "Tänk, om det vore *du*, som låge sjuk långt borta från hemmet och längtade efter din mamma!" hviskade en röst helt tyst i hans inre. Ett tänkespråk, som han lärt sig till förra söndagen, trängde sig äfven inpå honom: "Varen så till sinnes, som Jesus Kristus var!"

Hur var då Jesus till sinnes?—Han behöfde ej fundera länge, förrän han fick det klart för sig. Jesus hade ju lämnat sitt härliga hem, försakat all sin härlighet och makt och stigit ned till jorden, blifvit ett litet människobarn och till slut gifvit sitt lif i döden—allt af kärlek till honom—Werner.

Och Werner ville ju vara Jesu lärjunge. Skulle han då icke med glädje försaka sin tvåkrona för hans skull? Ja, för hans skull. Ty Jesus hade ju sagt: "Hvad I hafven gjort en af dessa mina minsta, det hafven I gjort mig". Och att mor Elsa var en af dessa "minsta", det var han säker på.—Tänk, om han skulle kila i väg med sin tvåkrona till Grindstugan med detsamma! Mor Elsa skulle då hinna resa till sin dotter redan i kväll med sista tåget.—Men boken då?—

Det var en hård strid, som utkämpades i det lilla barnahjärtat. Han kunde ju ej vinna seger i egen kraft, lille Werner, och han var nära att gifva vika, men så kom han ihåg, hvart han skulle gå för att få hjälp. Han smög sig stilla bort till den lilla täta syrenbersån, där ingen såg honom, och där föll han på knä och bad Jesus göra så att han med glädje kunde gifva sin tvåkrona åt mor Elsa.

Och Herren hörde lille Werners bön.

O, hvad mor Elsa blef glad och öfverraskad, när Werner en stund senare, röd och andfådd, trädde in i hennes lilla stuga och lämnade henne sin blanka tvåkrona! "Hvad Gud är god emot mig, gamla stackare!" sade hon och glädjetårar glänste i hennes ögon. "Nu kan jag ju resa redan i kväll. Nog har jag bedt Gud att på något sätt gifva mig penningar till resan, men aldrig trodde jag, att han skulle bönhöra mig så snart. Nu vågar jag äfven tro, att han skall höra min bön och göra min flicka frisk igen. Tack, gode Gud!"

Och den som ej var mindre glad, det var lille Werner. Då han en stund senare långsamt gick mot hemmet, tyckte han att himmelen aldrig förr varit så blå som nu, och aldrig hade blommorna vid vägkanten doftat så ljufligt eller fåglarna i trädens grenar sjungit så vackert som i dag. Han skulle ej hafva velat byta ut den fröjd som nu fyllde hans hjärta mot den allra roligaste bok i världen. Ty han erfor nu såsom aldrig förr sanningen af den himmelske barnavännens ord:

"Det är saligare att gifva än taga".

Nästan omedvetet knäppte han ihop sina händer, och i det han blickade upp mot den djupblå sommarhimmeln, hviskade han stilla: "Tack, gode Jesus, att jag fått gå ett litet ärende åt dig!"

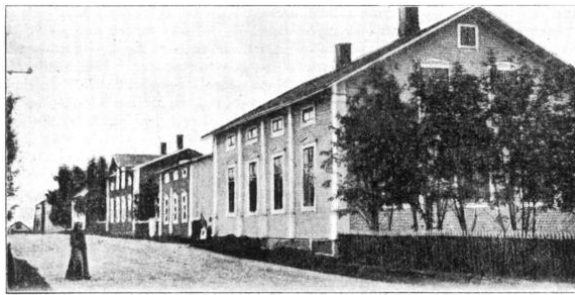
K. K—n.

Svenska bilder.

{276}

I grannstaden Torneå.

Med fem teckningar.

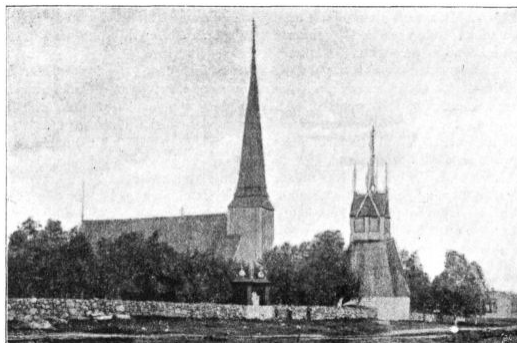

MISSIONSHUSET I HAPARANDA.

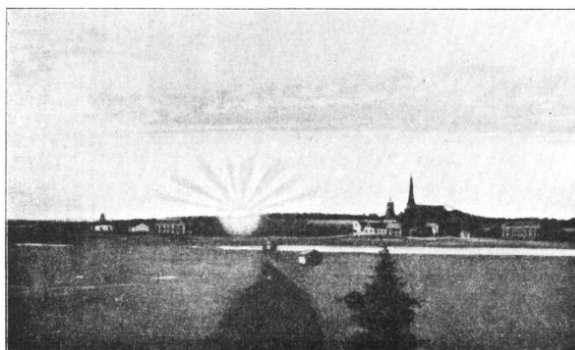

RYSK-KATOLSKA KYRKAN I TORNEÅ.

Från Haparanda missionshus, där vi hade vårt högkvarter hos vännerna Josefsson, företogo vi våra utfärder till omgifningarna. Naturligtvis skulle vi se den forna svenskfinska staden Torneå. Dit var ju vägen lätt, emedan en företagsam finsk man för åtskilliga år sedan byggt en lång träbro mellan de två städerna. Torneå ligger icke på den finska eller östra sidan af Torneå älf, utan på den svenska eller västra. Mellan de två städerna utbreder sig en sumpmark eller ett träsk och det är öfver detta träsk den nämnda {277} träbron går.

TORNEÅ STADS KYRKA.

Midnattssolen från Haparanda kyrkby öfver staden Torneå.

Vid svenska sidan finnes ett litet anspråkslöst trähus, där en tullvaktmästare håller utkik på från Finland kommande passagerare. Midt på bron är uppfördt ett litet träskjul, och här sitter en kvinna, som fordrar 5 öre eller också 7 finska penni af hvar och en som går öfver bron. Vi lämnade våra 5 ören vid fram- och återmarschen. Vid finska ändan af bron är uppfördt ett mera prydligt vakthus och där är för säkerhetens skull en grind och dito staket, som spärrar vägen. Där satt utom den finska tulltjänstemannen äfven en rysk gendarm och {278} bligade vänligt på oss. Här finnes därjämte en rysk platsmajor, som väl skall försvara Torneå för svenska angrepp. Han hade långt skägg, var själf mycket kort, såg bister ut, men var utan tvifvel en mycket vänlig man. Vi gingo förbi hans hem, där han satt i skjortärmarna vid de öppna fönstren. En af vårt sällskap samspråkade med honom genom fönstret och frågade

om vi finge se på den rysk-katolska kyrkan. Detta beviljades så mycket mer som den stod under reparation. Det var en mycket liten kyrka, kunde lika gärna ha varit en vattenkiosk eller ett stånd, om ej det kristna korset lyst på de små kupolerna. Den var så liten, att det yttre rummet, det heliga, väl knappast rymde 30 personer stående, några sittplatser finnas ej. Det allra heligaste, det inre rummet, var ännu mindre. Dit in hade vi ej kommit, om ej helgonbilderna och all annan grannlåt varit utflyttad och en vanlig målare därinne varit sysselsatt med att omstryka tak och väggar. Någon Guds ords predikan förekommer ej i denna kyrka. Man gör korstecknet och bugar sig för helgonbilderna, lyssnar till mässan eller sången samt blir stänkt med vigvatten och får känna doften af rökelsen. Däri består deras gudstjänst.

TORNEÅ JÄRNVÄGSSTATION.

Själfva Torneå stad förefaller att vara liten och efterblifven. Under det sista året har dock byggnadsverksamheten tagit fart, sedan det finska järnvägsnätet 1893 nått fram till Torneåälf midt emot staden, som står i förbindelse med järnvägen genom en ångfärja. Här på älfstranden voro ett större antal nybyggda hus och flera voro under uppförande. Så skulle nog det lilla Haparanda också börja växa sig stort, om det ändtligen finge järnvägen dragen till sig från Morjärf, där den nu slutar och står där undrande och spörjande, hvarför den icke kan få komma till Haparanda.

Så begåfvo vi oss till Torneå stads gamla kyrka, som varit gudstjänstlokal under många århundraden under svenska väldets tid. Kyrkan är af trä, närmast liknande Nysunds gamla kyrka i Värmland. De ryska kejsarnes porträtt prydde väggarna, men äfven de svenska konungarnes Karl den XII:s och Gustaf III:s proklamationer sutto där kvar under glas och ram, såsom de än i dag bevaras i våra gamla, icke restaurerade kyrkor.

Det var för öfrigt icke mycket att se här. Vi gingo in i en liten krambod för att köpa oss ett minne från Finland. Men här fanns mest en massa japanska artiklar. Jag frågade med förvåning, hvarför de förde en sådan myckenhet japanska saker, då ju japanerna under de sista två åren tillfogat Ryssland så många nederlag? Bodfröken svarade med en så stark betoning på hvarje ord och en så genomfinsk brytning: "Det är inte vi, som lidit de nederlagen" {279}. Med "vi" menade hon naturligtvis finnarna, som från början till slut varit emot kriget med Japan, men som af sin öfverherre Ryssland kommenderats att offra både penningar och folk till detta olyckliga krig.

Det var med vemodiga tankar vi lämnade det lilla Torneå och Finland, som för 97 år sedan genom svenske mäns oduglighet och förräderi slets från Sverige för att läggas under Ryssland. Vi gingo ned mot den bräckliga, långa träbron. Den finske tullvaktmästaren öppnade artigt sin grind för oss och den ryske gendarmen bligade vänligt på oss. Ungefär midt på bron, där gumman i sin lilla stuga fordrade 5 öre af oss för att få passera, går gränsskillnaden mellan Sverige och Finland-Ryssland. Ett stenröse här och hvar och längre norrut en stenpelare utmärker gränsen. Så voro vi åter i Sverige för att snart säga farväl till våra vänner i Haparanda och till den väna bygd vid Torneåälfvens strand, hvars skönhet och bördighet gjort på oss ett så djupt intryck, och hvars betydelse för Sverige vår regering och riksdag ännu knappast beaktat.

(Forts.)

Från slafbojor till frihet.

(Forts. fr. föreg. n.r.)

Detta ståtliga namn hade han gifvit åt en gammal packlår, från hvilken han tagit bort locket och spikat upp några bräder såsom hyllor, och där han gömde alla tryckalster, som föllo i hans händer.

Det var år 1872. Booker var nu fjorton år gammal. Han hade af sin ringa lön sparat ihop en liten summa, som skulle räcka åtminstone till en del af resan.

"För resten är jag ung och stark och kan genom arbete under vägen förtjäna litet till natthärberge eller en bit bröd ibland", sade han till sig själf. "Gud skall nog hjälpa mig att nå mitt mål på ett eller annat sätt."

Han anförtrodde alla sina förhoppningar åt sin goda moder.

"Du går en vågsam stig, min gosse", sade hon, "och mitt hjärta är oroligt, då jag nu nödgas skiljas ifrån dig; men vi vilja ej hindra dig. Gud vare med dig!"

När arbetarne i salt- och kolgrufvorna hörde, att en af dem hade någonting så stort i sinnet, lade de i dagen ett rörande deltagande och en stolt glädje. Många af dem kommo för att säga farväl till den unge resenären, och de som kunde, ville gärna gifva honom något minne med på resan. Några gáfvo honom litet mat, andra några slantar eller en bomullsnäsdud eller något annat nyttigt föremål.

Och dock, när Booker på hösten 1872 omfamnade de sina för sista gången och sade dem farväl, då förfogade han icke öfver stor packning. Alla hans ägodelar fingo bekvämt plats i en röd påse, som han bar på ryggen.

Ibland till fots, ibland på taket af en postvagn kom han framåt. Det var en lång, besvärlig resa.

En afton stannade postvagnen framför ett värdshus vid foten af ett högt berg. Alla de resande välkomnades vänligt, men när till slut också den unge Booker tänkte gå in, då ställde sig värdens i vägen för honom. "Ut med dig", röt han, "negrer få inte komma in i mitt hus."

Stackars gosse! Det var en kall natt, och intet hus fanns i närheten. Det blef ej annat för honom än att vandra, oupphörligt vandra, hela natten ända tills morgonen.

När den modige gossen några dagar senare hunnit fram till Richmond, den första stora stad han någonsin sett, då hade han ej en enda slant kvar i sina fickor.

Hvad var nu att göra? Hvart skulle han nu gå för att icke nödgas tillbringa natten på gatan? {280} Det var sent på aftonen, men ännu voro butikerna öppna. Booker var förfärligt hungrig. Hufvud och lemmar värkte af trötthet och mattighet, och stor var frestelsen att på något oärligt sätt skaffa sig föda. Det hade varit lätt för honom att taga ett bröd ur en bagarbod eller en korf, som hängde som skylt på en dörr.

"Åh, så hungrig jag är!" suckade den stackars gossen. "Jag ville gärna försaka all den bildning, om hvilken jag drömt, bara jag kunde få en bit bröd och en af de där stekta kycklingarna därborta."

Men beslutsamt vände han sig ifrån alla dessa läckerheter för att blifva fri från sina frestande tankar. Då märkte han, att trätrottoaren låg mycket högre än gatan. "Här kan jag få ett kryp-in för natten", sade han för sig själf, "kvickt bara!"

Ingen gaf akt på honom, och så kröp han in, lade sin röda påse under hufvudet och somnade.

Flera år efteråt, när Booker Washington, då en firad talare, en gång uppträdde i staden Richmond och mottogs med bifallsrop af mängden, då gingo hans tankar ofrivilligt till den där trätrottoaren, under hvilken han såsom en stackars dödstrött, utsvulten gosse fann skydd under natten.

När han vaknade följande morgon, var han tämligen uthvilad, endast hungern plågade honom fortfarande. Då varnade han vid kajen ett stort skepp, hvares last skulle lossas. Genast gick han till kaptenen, som ledde arbetet.

"Herr kapten", sade han, "får jag hjälpa till med arbetet för att få några öre till bröd?"

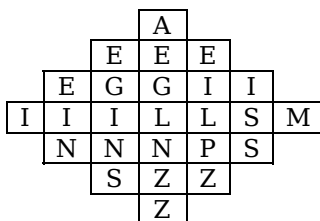
"Ja, visst får du det", svarade denne vänligt.

Och trots sin trötthet och den hunger, som plågade honom, arbetade Booker flera timmar och förtjänade därmed så mycket, att han kunde köpa sig ett mål mat, och aldrig i hela sitt lif hade han ätit med sådant välbehag som den gången. Huru glad var han icke nu, att han kunnat motstå frestelsen dagen förut!

(Forts.)

Brefväxling med de små.

Prisuppgift n:r 5.

Ofvanstående bokstäfver ordnas så, att de vågräta raderna beteckna: 1. en bokstaf. 2. ett namn på en person från gamla testamentet. 3. En flod i Frankrike. 4. En stad i Tyskland. 5. En stad vid Medelhafvet. 6. En från gamla tider känd flod. 7. En bokstaf.

Den mellersta raden bildar samma namn, antingen den läses från vänster till höger eller uppifrån nedåt.

Prisuppgift n:r 6.

Du har läst om mig och du känner mitt
namn.

Jag *ljög* en gång inför Herran;
Och domen kom uti dödens bleka hamn.

—
Må lögnen från dig vara fjärran!

Om bort från mitt namn du en bokstaf
blott tar,

Då genast ett nytt ord du danar:
Ett namn på en frukt så läskande och
rar.

Raskt efter de orden du spanar.

Bibelläsning

eller hvad står det i nästa söndags text?

Veckan 28 Aug.-3 Sept. 1905.

M. 28. 2 Mos. 2: 1-10. *Moses födelse och barndom.*

T. 29. v. 1-2. *Moses födes och döljes i hemmet.*

O. 30. v. 3-4. *Han utsättes i Nilfloden.*

T. 31. v. 5-6. *Han räddas genom Faraos dotter.*

F. 1. v. 7-8. *Hans syster erbjuder sig att skaffa en fostermoder.*

L. 2. v. 9. *Moses fostras i sitt eget föräldrahem.*

S. 3. v. 10. *Moses i Faraos hof.*

Söndagsskoltext för den 3 Sept.

2 Mos. 2: 1-10.

Minnesvers: Es. 43: 1 b, 2 a. Frukta icke, ty jag har förlösat dig, jag har kallat dig vid ditt namn, du är min. Om du ock måste gå genom vatten, så är jag med dig, eller genom strömmar, så skola de icke fördränka dig.

{281}

N:o 35
31 Aug.

Illustrerad Veckotidning för
Söndagsskolan och Hemmet.
Redaktör: J. B. GAUFFIN, Uppsala.

31
årg.
1905

Moses födelse och barndom.

2 Mos. 2: 1-10.

amla förbundets störste man föddes i Egypten under förtryckets svåraste tid. Hans ömma moder fruktade hvarje dag att konungens knektar skulle uppsöka barnet för att kasta det i älfven. Hon dolde sitt barn så godt hon kunde, men slutligen kom en tidpunkt, då hon ej längre kunde fördölja det. Då tänker modershjertat ut en djärf plan, hon anförtroar detta barn åt Guds bevarande kärlek. Den lilla rörkistan kunde ej erbjuda någon trygghet mot nilkrokodilerna, hvilka fordom liksom nu äro Nildalens farligaste rofdjur. En rörkista är en farkost utan styre, men vid detta tillfälle var Gud styresman och han ledde rörkistan just till det präktiga marmorhus, hvarest Faraos dotter brukade bada. När prinsessan fick se den lilla kistan och kanske äfven hörde det lilla barnets jämmer, fick hon den sköna tanken att blifva en moder för detta värnlösa, öfvergifna barn. Så kom moderns tro icke på skam och det underbara hände, att räddarinnan var medlem af den konungaätt, som utfärdat befallningen att döda de små barnen. Ett ädelt kvinnohjärta hade bedt till Gud för detta barn och en annan lika ädel kvinna öppnade sin famn och sitt hem för den lille. Herrens afsikter med barnet anade ingen af dem, men de fingo utföra det stora verket att till Guds tjänst uppfostra det utvalda redskapet till Israels räddning.

Älskade barn, huru underbart är det ej, att ett enda litet människobarn kan hafva inflytande på ett helt folks framtid och hela dess kommande historia. När Gud så vill, kan han göra något stort af ett litet fattigt barn. Icke veta vi, hvilken framtid Herren har beredt barnen, men det veta vi, att hvarje barn är kalladt att vara en medlem i Guds rike. Ett barn, som håller på att förgås i syndens ström, det kan räddas för att varda en Guds tjänare. Ett barn, som vid sitt inträde i världen mötes af ömmaste föräldrakärlek och omvårdnad, bör fostras för det himmelrike, där ingen synd skall vara. Det bör framför allt få blicken därpå att det är Jesu tillhörighet. {282}

Jag vet ej, om det genast synes så mycket, hvad föräldrabönen och tukten uträtta, men det kommer att visa sig en gång, att bättre arf från barndomstiden för ingen med sig ut i lifvet än en god uppfostran. Och god är endast den uppfostran, som fostrar de små för det, som Gud har ämnat dem till: medborgare i Guds rike.

Så ville jag bedja äfven för dig, att du må ljufligt förnimma ett fadersöga och en fadershand, som följer dig genom alla lifvets skiften. Och den lärdomen vilja vi äfven gömma från den berättelse, som vi läst i dag om Mose barndom.

Fr. E.

Från slafbojor till frihet.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Hans ifver hade vunnit kaptensens bifall. "Vill du, så kan du få arbeta här, till dess vi slutat lossa lasten?" sade han till Booker.

Denne antog med tacksamhet anbudet. Han hoppades att därigenom kunna förtjäna så mycket penningar, att han kunde nå Hampton, dit han ännu hade en sträcka af 15 svenska mil.

För att icke nödgas gifva ut så mycket penningar, fortfor han att sofva om nätterna under trottoaren, dock var han alltid så hungrig, att det kostade honom ganska mycket att tillfredsställa sin aptit. När han äntligen uppnådde Hampton, hade han jämnt två kronor i sin ficka. I sanning ingen stor summa att bekosta sin uppfostran med.

Då Booker Washington första gången fick sikte på skolans byggnader, blef han så gripen af rörelse, att han föll ned på sina knän. De förekommo honom skönare än det härligaste palats. Men ack—hvad som var långt ifrån skönt, det var det tillstånd, hvori han själf befann sig. Hans enda dräkt var idel trasor. Visserligen gjorde han hvad han kunde för att synas någorlunda snygg, men det lyckades icke särdeles väl. Och nu måste han uppträda på detta jämmerliga vis inför lärarne. Hvad skulle blifva af detta?

"Man skall säkert visa bort mig", tänkte han bedröfvad, när han trädde fram inför de församlade lärarne. Han darrade i alla lemmar, ty han märkte redan, att han gjort ett dåligt intryck på dem. Ingen sade ett ord.—

Då tog plötsligt en af lärarinnorna till orda. "Den stora salen här bredvid måste skuras och göras ren, det kan han göra till en början", sade hon.

Aldrig har väl en sådan befallning mottagits med större förtjusning. Booker kände, att han var räddad. Han skurade, han gned, han torkade och putsade, till dess golfvet och alla bänkar och bord blänkte såsom om de varit polerade.

"Sådana där dugliga arbetare få vi inte låta gå ifrån oss", sade lärarne till hvarandra. Booker utnämndes snart till portvakt med tillåtelse att deltaga i de viktigaste delar af undervisningen. Hans lycka var gränslös, ehuru det icke just var en särdeles lätt plats han fått. Han måste arbeta oafslått icke blott om dagen utan också en stor del af natten för att hinna sköta både sin plats och sina studier. {283}

Hans fattigdom var stor. En lång tid ägde han endast ett par strumpor, som han måste tvätta om kvällarna för att åter hinna få dem torra till morgonen. Det fanns nog många fattiga gossar i Hampton, men vår lille vän var säkert den fattigaste af dem alla. För att kunna betala något för sina kläder och skor, måste han alltid under ferierna antaga någon plats såsom arbetare eller betjänt. För första gången under sitt lif fick han dock nu ligga i en säng med hvita lakan, och det syntes honom såsom något underbart stort, likasom äfven servietter och hvita borddukar, som han nu också lärde känna.

När slutligen efter flera år den unge Washington lämnade skolan, hade han de bästa betygen. Men negrerna voro då ännu mer än i våra dagar öfverallt föraktade. Expresståg, fina hotell, o. s. v. voro tillslutna för honom. Den lärde ynglingen, hvilkens framstående begåfning redan lät tala om sig, måste arbeta såsom kypare för att kunna få äta någonstädes. Först så småningom bröt han sig dock en bana såsom lärare och folkuppfostrare, och ehuru det första skolhuset, i hvilket han undervisade, var mycket dåligt, så att både lärare och elever måste sitta under uppspända paraplyer, så tröttnade han dock ej, förrän han fått ihop nödiga medel att kunna upprätta större negerskolor.

Och nu finnes i staden Tuskegee folkskolor, elementarskolor, gymnasier för negergossar och negerflickor, lärareseminarier, handtverksskolor, tekniska skolor, handelsskolor och till och med högre läroanstalter liknande universitet, som besökas af många tusende negrer.

Booker är nu en lycklig make och far och en ansedd medborgare. Men han fortfar att med ifver arbeta för sina kära svarta bröders och systrars väl och på samma gång för mänsklighetens. Han har städse bibehållit sitt ödmjuka, gudfruktiga sinne och ger Gud äran för allt hvad han kunnat uträtta. Ty det är ju Gud, som hos den stackars lille slafgossen nedlagt det okufliga begär efter kunskap, som icke kunde undertryckas. Genom Guds underbara ledning har han förts framåt steg för steg, så att han nu är en högt berömd vetenskapsman och på samma gång en folkets man. Presidenten Roosevelt, den förnämste mannen i förenta staterna, hedrade honom för någon tid sedan med ett besök och inbjöd

honom att spisa middag vid hans bord, en sak, öfver hvilken många hjärtlösa, negerfientliga tidningar utgöto gift och galla.

Om någon af våra små vänner någonsin skulle komma att resa till Amerika, så ville jag gifva honom det rådet att söka upp herr professor Washington, det skulle helt visst blifva till ömsesidig glädje. Hans adress är Tuskegee i staten Alabama.

(Slut.)

Svenska bilder.

Från Norrbottens län. Piteå.

Med fyra teckningar.

Det var en solklar dag med tropisk värme och ett spegelblankt haf, då vi lämnade Haparanda och vinkade farväl till våra vänner, som följt oss ned till hamnen. De voro några älskliga troende, som under vår vistelse i deras stad skänkt oss mycken kärlek och välvilja, och därför var det icke utan saknad vi lämnade dem, och litet vemod smög sig in i den för öfrigt solljusa stämningen, när vi tänkte på, att vi kanske aldrig mer skulle återse någon af dem här nere på jorden.

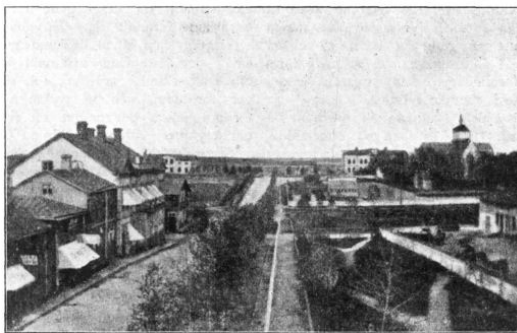
PITEÅ STAD.

{284}

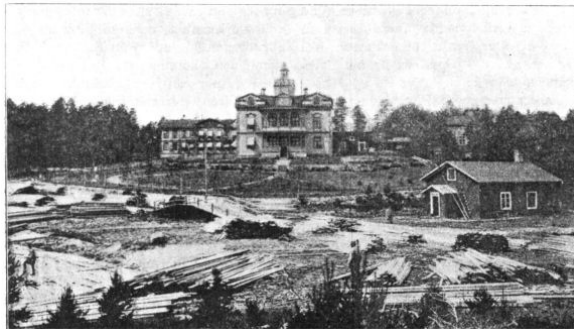

PITEÅ: Hamngatan.

Vår gamla bekanta ångare "Haparanda" förde oss snart bort från stad och vänner ut på det i dag underbart vackra hafvet. Äfven Finlands kust sjönk snart ned bortom vågen, och våra blickar sökte för minnet fotografera och gömma de vackra strandlinjerna af Västerbottens kust och öarna i dess skärgård. Kvällen kom, men sol och ljus dröjde kvar, natten kom, och solen syntes ej vilja gå ned, det var full dag. Klockan var öfver elfva. Jag hade stigit upp på öfversta kommandobryggan. Sju minuter öfver elfva rullade solen ned bortom skogstopparna, men hennes strålar förgyllde himlen rätt i norr, ja, det var som om strålarna tagit i ring och dansat långdans rundt omkring den vida synranden. Ty det var afton- och morgonrodnad på en gång omkring hela himmlaranden. Och hvilka färgskiftningar! Nederst violett, så marinblått och öfverst skärt och guld i de mjukaste öfvergångar. Åh, hvilket härligt land vårt Sverige ändå är! {285}

PITEÅ: Uddmansgatan med läroverket och kyrkan.

Storfors sågverk utanför Piteå.

Så skulle vi då ändtligen gå till hvila i vår hytt och sofva till Luleå. Men innan vi hunnit ned i våra smala bäddar, tittade morgonsolen vänligt in genom det runda hyttfönstret. Klockan var då några minuter öfver tolf. Vi måste söka stänga henne ute så godt sig lät göra, och så sofvo vi i Guds hägn och vaknade först in på förmiddagen, sen ångaren legat i hamn några timmar i Luleå. {286}

Här i Luleå stannade vi nu blott på genomfärd. Klockan fyra på eftermiddagen stego vi i inre hamnen på en mycket liten ångare som hette Trafik, hvilken före kvällen skulle aflämna oss i Piteå stad.

Resan på Trafik gaf en åtskilligt att tänka på. Det var en demokratisk båt utan alla klasskillnader. Men de gjorde sig själfva alldeles som i lifvet rundtomkring oss. En stor skara arbetare intog mellandäcket, brännvinslitern och ölflaskorna anlidades duktigt, skråll och fula visor ljödo hela vägen. På akterdäck samlades en annan skara. Nyktra arbetare, helgdagsklädda med blåbandet, så en mängd troende, hvilka ifrigt samtalade om det som intresserade dem. Så vid aktersalongen två öfverklassfamiljer med fem små älskliga barn, hvilka finga åse sina fäder dricka punsch och konjak under hela resan. Så ser det ut i vårt land: underklassen rå och lysten efter sprit, öfverklassen lika sprittörstig. Gud hjälpe oss ur allt dryckenskapens elände!

Vid norra hamnen i Piteå lade vår lilla ångbåt till, och här möttes vi af vänner, som togo hand om oss. Redan samma kväll var en sammankomst utlyst i det rymliga och vackra Betel, såsom våra vänners kapell där kallas. Rätt mycket folk hade samlats på torsdagskvällen och solen lyste in genom fönstren till bortemot klockan elfva under det Walldén och jag höllo hvarsin kort predikan. Så frågade jag, innan vi skildes, om något möte vore utlyst för barnen. Men våra vänner hade ingen söndagsskola. Vi kommo då öfverens om att i alla fall göra ett försök med ett möte för barnen nästa dag klockan sex. De närvarande lofvade att säga till de barn, som de kommo i beröring med. Följande dag på eftermiddagen var möte utlyst i stadsparken och äfven här kommo åtskilliga tillsammans, och när vi klockan sex kommo till Betel hade en rätt stor barnskara infunnit sig. Här hade vi nu en riktigt skön stund tillsammans med de små. Jag läste Guds ord med dem, talte om en berättelse ur lifvet och sjöng sånger för dem, och vi tyckte nu, såsom fordom Jakob om natten, att detta Betel också var en ljufelig ort och ett Guds hus.

Senare på kvällen samlades åter en stor skara äldre och särskildt ungdom till vårt sista möte i Piteå. Det var sköna stunder vi här hade tillsammans med vännerna, och vi tyckte, att uppbrottet för oss kom allt för hastigt.

Under fredagsförmiddagen hade vi sett oss litet omkring i staden och dess närmaste omgifningar. Själva staden är liten med omkring 3,000 invånare, men den är vacker. Husen ligga inbäddade i sina trädgårdar, gatorna äro icke stenlagda men rena och väl hållna samt skära hvarann i räta vinklar. Kyrkan är af trä och synnerligen väl inredd. Här finnes ett femklassigt läroverk, en präktig folkskola samt ett läroverk för flickor. Staden visar tendenser att vilja växa i folkmängd och affärsverksamhet, och om blott en järnväg blir

dragen hit ned från Elfsbyn vid norra stambanan, komma väl ljusare tider för Piteå i mer än ett afseende. Friskare vindar från Herrens ansikte förbidar ock den lilla troende skaran, som vi lärde känna och värdera under vårt korta besök där.

Piteå har under tidernas lopp haft att kämpa med stora svårigheter och många olyckor ha hemsökt den. År 1621 fick den sina första privilegier af Gustaf II Adolf. Den byggdes då invid sockenkyrkan en half mil längre in i landet. Den orten kallas nu Gammelstaden. År 1666 brann staden ned, hvarefter den flyttades till sin nuvarande plats. År 1717 plundrades Piteå af en rysk mordbrännarflotta och brändes ned. Under kriget med Ryssland 1808-1809 led Piteå också genom fiendens inkvartering och genom den pestsjukdom de förde med sig.

En af våra folkrikaste socknar är Piteå landsförsamling, som i sina 19 byar har bortåt 20,000 {287} invånare. Trakten längs Piteå älf är berömd för sin fågring och vid dess utlopp i hafvet ligga flera sågverk, bland hvilka Storfors är det främsta.

Strax intill staden ligger ett storartadt sjukhus för sinnessjuka. Det ligger i en härlig trakt och omfattar med tomter, trädgårdar och parker ett område af 197 tunnland. Anstalten kan emottaga ända till 300 patienter.

(Forts.)

Stormfloden.

Lyktorna i fyrtornet lyste en kulen november-afton ned på ett stormigt haf. Fyrvaktaren undersökte med mer än vanlig noggrannhet låset på den kedja, hvarmed hans båt var fastgjord vid kajen.

På en hög klippa, som sprang långt ut i hafvet, reste sig fyrtornet. Denna klippa hade fordom varit förenad med fastlandet, men vågornas oafåtliga nötning hade spolat bort den lilla landtungans lägsta och smalaste del. En träbro var dock spänd däröfver, och därigenom underlättades förbindelsen med fasta landet. Längre ut i hafvet kunde man när ebben inträdt skönja en mörk bergrygg, som stack upp ur vattnet. Denna kallades "Ryggraden", och den hade under gångna tider varit orsak till att månget ståtligt skepp krossats till spillror, innan ännu fyren stod där såsom ett varningsmärke.

Fyrvaktaren hade nästan hunnit fram till sin lilla stuga, som låg alldeles bredvid tornet, när dörren häftigt öppnades inifrån, och två kvinnogestalter syntes i öppningen. Den ena var en äldre kvinna, den andra en ung flicka, och båda spanade med oroligt forskande blickar ut i mörkret.

"Hvar är Greta?" ljöd frågan från dem båda på samma gång.

"I godt förvar. Skolrådet har skjutit upp valet tills i morgon, och därför beslöt Greta att stanna i staden öfver natten. Hu, så vinden tjuter!"

Hastigt drog fyrvaktaren sin hustru och dotter med sig in i huset. En häftig vindstöt for i detsamma mot dörren och slog hastigt igen den efter dem.

"Tror du, pappa, att Greta får platsen?"

"Det kan jag inte veta, Lisa. Men att Greta skulle bli en bra lärarinna, det är jag viss om, ty hon är varmt fästad vid detta kall."

Greta och Lisa voro fyrvaktarens döttrar. De voro tvillingar och så lika hvarandra, att främlingar knappt kunde skilja dem åt. Men vid närmare betraktande märkte man en större liflighet i Gretas sätt. Hennes skratt var muntrare och hon uppträdde med mera säkerhet än den blyga Lisa. Hon hade nu gått igenom ett lärarinneseminarium och där fått högsta betyget, hvilket storligen glädde hennes föräldrar.

Lisas egentliga håg låg däremot åt husliga göromål. Hennes små flitiga fingrar voro outröttliga uti att sy, laga och lappa.

Dagen efter den afton vi skildrat satt fyrvaktaren och lagade nät vid skenet af en lampa,

medan hans hustru och dotter tillredde den enkla kvällsmåltiden. Vinden hade nu lagt sig, och hafvet låg stilla och lugnt som en spegel. Lisa såg oupphörligt på klockan.

"Vill du röra i gröten, mamma, så skall jag gå ut och se efter, om inte Greta syns till", sade hon.

Därpå kastade hon en sjal öfver axlarna och ilade ut till båtbyggn. Hon tyckte sig där kunna urskilja en liten svart punkt som långsamt närmade sig. Snart såg hon tydligt, att det var Greta, som med kraftiga årtag förde båten framåt. Nu lade den till, och den unga flickan hoppade i land. En blick på det sorgsna uttrycket i hennes ansikte gaf Lisa svar på den fråga, som sväfvade på hennes läppar.

"Greta, kära Greta, du har inte fått platsen", ropade hon.

{288}

"Lugna dig, lilla syster, det var nog bäst som skedde", ljöd svaret.

Men Gretas läppar darrade vid dessa ord, och hennes bruna ögon fylldes med tårar. Hon satte sig på en sten och gömde ansiktet i händerna, medan Lisa knäböjde bredvid henne och sökte trösta henne.

"Berta Lang har fått platsen", sade Greta slutligen. Jag hade bättre betyg annars, men för att Berta fått mera undervisning i sång och musik än jag, så valde man henne.

"Berta Lang?—Hon som alltid var så stygg mot oss i skolan!"

"Ja, just hon."

"Vi ha då aldrig fått röna någon vänlighet af henne. Jag minns, när vi först kommo i skolan, blyga och tafatta, hur hon fick oss att gråta, för att hon skrattade åt våra gammalmodiga kläder och skämtade på våra föräldrars bekostnad. Och likadan har hon varit alltsedan, stolt, elak och hånfull."

Greta reste sig upp. "Jag trodde mig vara så säker om platsen", klagade hon. "När jag i går morse for hemifrån, såg allt så rosenrött ut, och nu är allting så dystert som djupet därnere."

Lisa slog armarna omkring systemen och tryckte henne tätt intill sig.

"Var inte så bedröfvad", älskade Greta, bad hon, "vi äro i Guds hand, och så länge han låter oss få vara tillsammans, kan det aldrig bli riktigt mörkt för oss. Det är bara för din skull jag är bedröfvad; för min egen del är jag hjärtligt glad, ty nu behöfver jag inte ligga vaken om nätterna och gråta öfver skilsmässan från dig. Vi behöfva nu inte skiljas—ännu åtminstone."

"Du har rätt, Lisa. Hvad som än händer oss, så är det Gud, som skickar det, och ingenting kan bli för svårt, så länge vi få bära det gemensamt."—

(Forts.)

Brefväxling med de små.

Prisuppgift n:r 7.

			A	A	A			
			A	A	A			
			A	A	A			
A	B	B	C	C	E	E	E	E
H	I	I	L	L	M	N	N	N
N	N	P	P	R	R	S	S	S
			S	S	S			
			S	T	T			
			U	U	U			

1. En by, som ofta nämnes i evangelierna.
2. En fästning i Spanien.
3. Ett forngrekiskt berg.

Prisuppgift n:o 8.

Ett vackert kvinnonamn
jag är
Det fagraste på jorden
Och mången mö det
namnet bär
I södern och i nordn.

En stafvelse sätt framför
mig
Af tvenne tecken bara,
En stad du genast har för
dig,
Som af dig känd bör vara.

Här såddes uti forna dar
En säd förutan like
Med ens i mänskors
hjärtan bar
Den skörd för himlens rike.

Bibelläsning

eller hvad står det i nästa söndags text?

Veckan 4-10 Sept. 1905.

- M. 4. 2 Mos. 3: 1-10. *Moses kallas till Israels räddare.*
T. 5. v. 1. *Moses i Midjan.*
O. 6. v. 2-3. *Herren uppenbarar sig för Moses.*
T. 7. v. 4. *Han kallar honom vid namn.*
F. 8. v. 5-6. *Han låter Moses känna sin härlighet och makt.*
L. 9. v. 7-8. *Han uppenbarar sitt förbarmande med Israel.*
S. 10. v. 9-10. *Han kallar Moses till att frälsa Israel ur tråldomen.*

Söndagsskoltext för den 10 Sept.

2 Mos. 3: 1-10.

Minnesvers: Ebr. 11: 25.

UPPSALA 1905. K. W. APPELBERGS BOKTRYCKERI.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARNAVÄNNEN, 1905-08 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly

any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to

anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg

Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.